

SKOVENT

UDGIVET AF DANSK SKOVFORENING

Green benzin til "træarbejde"

Et grønnere arbejdsmiljø

Hydro-Texaco's Green benzin er udviklet med særligt henblik på at skabe et bedre arbejdsmiljø for dem der anvender motorsave i deres daglige arbejde.

Produktet indeholder ikke bly og benzen, der kan give alvorlige lidelser. Desuden er øvrige aromater og svovl reduceret til et absolut minimum, ligesom damptrykket er så lavt, at det yderligere mindsker risikoen for indånding af farlige dampe.

Dokumenterede fordele

Forskningscentret for Skov & Landskab har givet Green benzin deres blå stempel, efter at have gennemført en omfattende undersøgelse af Green benzin's påvirkning af 88 skovarbejdere

Størstedelen af de personer der indgik i undersøgelsen konstaterede klare forbedringer fra lugtgener til fysiske lidelser, uden at gå på kompromis med kvaliteten af benzinen.

Resultatet af undersøgelsen kan læses i nedenstående skema.

Forbedringer opnået ved brug af Green benzin

Generel utilpashed		90%
Kvalme		79%
Hovedpine		89%
Unormal træthed		59%
Irriterede luftveje		82%
Kløe, svie i øjnene		81%

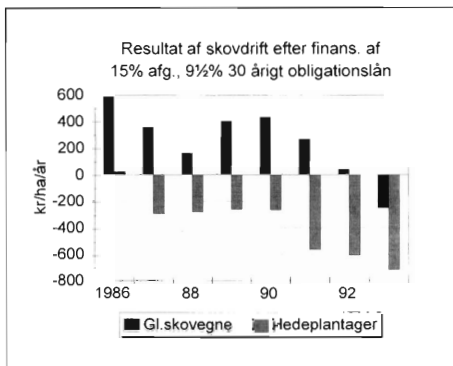
Johnny Freundt, verdensmester, dansk mester og nordisk mester i nutidens udgave af den gamle skovhugger tradition "loggersport", arbejder i skoven hver dag.

"Da jeg dagligt anvender sagen i mit arbejde og i min træning, har jeg ikke råd til at gå på kompromis med mit helbred. Hvis jeg vil opnå en topplacering i dette års VM i loggersport, skal jeg have koncentrationen og helbredet i topform. Så nytter det ikke at jeg plages af hovedpine, kvalme eller andre af de lidelser der ofte plager folk der arbejder med motorsave.

Derfor bruger jeg kun Green benzin i mine motorsave."

Strandvejen 70, 2900 Hellerup,
Gratis telefon: 8020 1234

190 Generationsskifteafgifterne

Forslag om lavere satser, nye arveklasser, regulering af beløbsgrænser og en særlig henstandsordning for skove. Der er tale om forenklinger og en betydelig lettelse for private skovejendomme.

194 Europæisk skovbrug

De europæiske skovejederorganisationer er enige om skovbrugets mange positive sider. De har blot svært ved at fortælle omverdenen om det. Den fælles organisation, CCPF, skal styrkes.

197 Ny skov på Amager

Der plantes 80 ha skov omkring landanlæggene til Øresundsforbindelsen.

198- Kort nyt, debat mv.

200 Fremgang for dansk limtræ, vejning af klippegrønt, genopfindelse af rugmetoden, støtte til urørt skov, lykken er en hestesko, nye papirtyper.

202 Arbejdet i en skovningsmaskine

Maskinføreren sidder meget i samme stilling og udfører de samme bevægelser. Det giver let spændinger i nakken. Der er mange muligheder for at forbedre arbejdsmiljøet.

205 Kort nyt

Mangel på papir, udstillere til Have & Landskab, skovforskning på Internet, læhegn i Kina.

206 Bæredygtig skov

Der startes et projekt til at afklare hvordan principperne om bæredygtig skovdrift kan føres ud i livet på den enkelte ejendom.

209 Friluftsliv i statsskovene

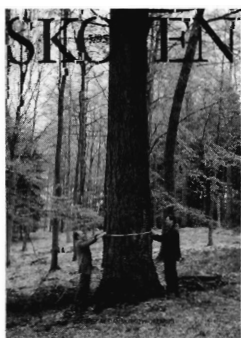
Der er lavet en samlet redegørelse for statsskovenes politik på området. Den 'almindelige skovgæst' prioriteres højt. Desuden om skilte-design, brugerråd og brugerbetaling.

214 Ny skov i Israel

Der indsamles penge til en udvidelse af 'Dronning Margrethe II's Skov' i Israel.

216- Kort nyt mv.

219 Import af nåletræ, overskud i Hedeselskabet, aktuelle træpriser, klimastatistik marts, nyt om Forskningscentret.

Forside:
Douglasgran fra Ardennerne i Belgien:
Diameter 100 cm, alder 90 år.
Foto: Martin Einfeldt.

Skoven.
Maj 1995.
27. årgang.
ISSN 0106-8539

Månedskrift udgivet af:
Dansk Skovforening,
Amalievej 20,
1875 Frederiksberg C.
Telefon 31 24 42 66.
Telefax 31 24 02 42.
Postgiro 9 00 19 64.

Redaktion:
Søren Fodgaard, ansvh.
Lene Loving, annoncer.

Abonnement for 1995:
Pris 400 kr. incl. moms.
Medlemmer af foreningen modtager bladet vederlagsfrit.

Stof til Skovens juni-juli nummer må indleveres inden den 30. maj. Eftertryk med kildeangivelse tilladt.

FMK
FAGPRESSENS MEDIE KONTROL

Kontrolleret oplag for perioden 1/7 '93-30/6 '94: 4083.

Medlem af Dansk Fagpresse.

Tryk: Litotryk Svendborg.

DTI/Træteknik

Træteknik på Dansk Teknologisk Institut har fået ny chef. Centerchef for DTI Beklædning og Textil, *Ove C. Andersen*, vil fra 1. april også varetage chefstillingen for DTI/Træteknik Tåstrup/Århus.

Kilde: Pressemeddelelse

Træteknik til Herning

DTI/Træteknik vil flytte de væsentligste af afdelingens aktiviteter fra Århus og Tåstrup ved København til Herning. Dermed placeres Træteknik midt i landets største koncentration af træindustrier - dog således at Træteknik fortsat er landsdækkende.

Flytningen sker i tre faser, hvoraf den første ventes afsluttet i august. Den omfatter alle aktiviteter i Århus samt fra Tåstrup dele af prototype-aktiviteterne.

Fysisk får medarbejderne indtil videre kontor i DTI's Dansk Beklædnings og Textil Institut på Uldjydevej 11 i Birk uden for Herning. Værkstederne placeres på og gennemføres i samarbejde med Handels- og Ingeniørhøjskolen på nabogrunden. Allerede fra første fase skal alle de flyttede aktiviteter ledes fra Herning.

Alle detaljer er endnu ikke faldet på plads, ligesom der mangler nogle tilsagn fra branchen om økonomisk støtte til flytning mv.

Efter den første fase vil DTI sammen med branchens organisationer skabe grundlaget for flere aktiviteter. På længere sigt sigtes på at skabe et „Træets Hus“ der med udgangspunkt i Herning skal placere Danmark som et centrum for træ og møbler i Nordeuropa.

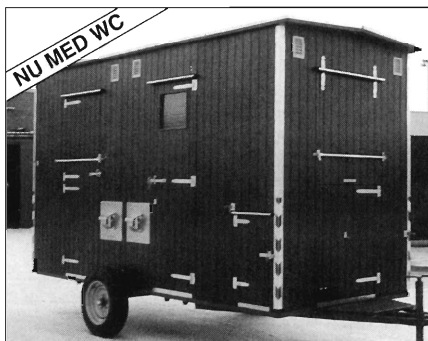
Ideen er at lade træbranchen opføre sin egen bygning, hvor man kan vise alt hvad træet formår til møbler og konstruktioner. Den tænkes også at omfatte brancheuddannelserne og værkstedsfaciliteter.

Kilde: Træ og industri

Holsteinsborg konsulentafdeling

Holsteinsborg Gods har pr. 1. maj 1995 ansat forstkandidat og jurist *Christopher T. Hermann* som projektkoordinator ved godsets konsulentvirksomhed. Christopher T. Hermann har tidligere været ansat som faglig medarbejder i Dansk Skovforening.

Hermed er ialt fire forstkandidater beskæftiget i Holsteinsborgs konsulentafdeling. Holsteinsborgs udsendte medarbejdere omfatter *Jens Chr. Zøfting-Larsen* og *Nicolai Skjoldby*, som arbejder med skovpolitisk rådgivning og organisationsudvikling i det estiske skovdepartement, Tallinn, samt *Morten B. Engelsmann*, der er projektansvarlig for det skovbrugsfaglige uddannelsesprogram ved Skovbrugsinstituttet i Tartu, Estland.

Opfylder skovbrugets seneste krav.
Få tilsendt vore specifikationer.
Kan også fås på leasing eller
lempelige betalingsvilkår.

Specialfabrik for mandskabs- og sanitetsvogne

Arnold Jensen

VOGNFABRIK
Lyngvej 3, 9000 Ålborg
Tlf. Aalborg 98 18 02 77
Aften 98 18 02 83

TOPKAPNING AF OVERSTANDERE

Er billigere end du tror.
Ved min. 10 træer 350 kr/stk.

**BESKÆRING/FÆLDNING
AF VANSKELIGE TRÆER**

og alle andre skovningsopgaver udføres.
Stødfrensning/flishugning.

SALG AF TRÆKLATRINGSUDSTYR

Ring for tilbud

J J SKOVSERVICE

v/Jens Johansen · tlf. 53 68 35 06

Medlem af I S A

NOVOPAN

- Danmarks førende
producent af spånplader,
BODEX-krydsfiner samt
VIBOPAN-paneler til
væg- og loftbeklædning.

Hertil KØBER vi bl.a.
NÅLETRÆ
i forskellige længder,
soldet/usoldet
savværksflis.

Yderligere oplysninger
ved henvendelser til
vort skovkontor
tlf. 89 74 74 38.

NOVOPAN
NOVOPAN TRÆINDUSTRI A-S

Pindstrup
DK-8550 Ryomgård
Tlf. 89 74 74 74
Fax 89 74 75 76

GENERATIONS- SKIFTE- BESKATNINGEN LEMPES!

Regeringen, Venstre og Konservative har indgået forlig om lempelse af skatten på arv og gave. Provenuet fra disse skatter reduceres med 750 millioner kr eller cirka en trediedel.

Skatteministeren har på denne baggrund fremsat et lovforslag den 4. maj. For skovbruget er det vigtigste heri, at ...

- * For arveklasse A reduceres den marginale arve- og gaveafgift fra 32 til 15 %.
- * For den del af arven, som kan henføres til skov, har man krav på henstand med betalingen af afgiften i indtil 15 år. Henstandsbeløbet forrentes med diskontoen + 1 %, dog mindst 6 % p.a.

Skovforeningen har i mange år talt for en lempelse af generationsskifte af skov: 50 % nedslag i afgiftsgrundlaget kombineret med en 30-årig henstandsordning. Sammenlignet med dette oprindelige ønske er lovforslaget tilfredsstillende. Det imødekommer skovbrugets krav til en reduktion af denne overordentlig belastende skat.

Den skitserede model har en fordel ved at virke generelt, og samtidig medfører den, at mere end 500 millioner kr af lempelsen på 750 millioner tilfalder boer med en beholdning større end 500.000 kr. Disse formuer vil i vid udstrækning være knyttet til erhvervsvirksomheder.

Politikerne har med det fremsatte lovforslag ikke blot erkendt skovbrugets særlige problemer. Man har også - som det blandt andet blev efterlyst i lederen i Skoven 2/95 - taget et medansvar for at få dem løst.

Med den politiske vilje der her vises til at tage de nødvendige hensyn til privatskovbruget, har erhvervet en bedre chance for at drive et økonomisk og i naturmæssig henseende ansvarligt skovbrug. Vi ser frem til at forslaget bliver vedtaget, til glæde for den fremtidige skovtilstand.

Lad os håbe, at den erkendelse og det medansvar, der hér er vist fra politisk hold, blot er begyndelsen på en mere sammenhængende skovpolitik, hvor skattepolitikken naturligvis også indgår. Mulighederne er bestemt til stede. Måske mere end tidligere.

Gustav Berner / Henrik Studsgaard

Læs også artiklen på næste side om forligets konsekvenser for skovbruget.

GENERATIONSSKIFTE- AFGIFTERNE

- EN LÆNGE VENTET LØSNING

Af Cand. jur. & silv.
Christopher T. Hermann,
Dansk Skovforening

Der er fremsat forslag om nye regler for afgifter på generationsskifte.

Afgiften for arv til børn mv. bliver 15% mod tidligere op til 32%. For arv til andre bliver afgiften højest 36%.

For skovene bliver der et retskrav på henstand med betaling af afgiften.

I 1973 blev arve- og gaveafgiftsloven ændret. Den højeste afgiftssats for arv fra forældre til børn blev sat op fra 20% til 32% for arv over en million kr.

En marginal afgift på 32% er i sig selv høj set ud fra skovbrugets forrentningsforhold og produktionstid.

Men i de hidtil gældende regler var der endda indbygget en løbende stigning i generationsskifteafgifterne, fordi grænserne for afgiftsprogressionen ikke blev indeksreguleret. Realværdien af de formueaktiver, der kunne generationskiftes i den nederste del af afgiftsprogressionen, var derfor faldende.

Denne løbende stramning er ikke kun et problem, som man er blevet opmærksom på efterhånden som stramningen slog igennem. Da lovforslaget om de nuværende regler blev 1. behandlet i Folketinget i april 1972 sagde den daværende finanspolitiske ordfører for det Konservative Folkeparti, Poul Schlüter, bl.a.:

"Der er jo automatisk sket en klækkelig stigning i arveafgiften igennem de senere år... Det ligger i, at der er gået adskillige år, siden de nuværende procentsatser og de nuværende skalatrin blev vedtaget, men i mellemtiden tør det jo nok antydes at vi har haft en vis inflation... og automatisk beskattes der-

for samme arv med samme købekraft i dag stærkere progressivt, end da man indførte den nuværende skala. Derfor vil der også i de kommende år automatisk ske en styrkelse af progressionen uden en ændring af afgiftsloven...". Jf. Folketings Tidende 1971/72 forhandl. sp.4449ff.

"Den væsentligste trusel"

For erhvervslivet har de gældende arve- og gaveafgifter i mange tilfælde betydet, at det i forbindelse med generationsskifte har været nødvendigt at frasælge dele af virksomheden. Derved er den tilbageværende virksomhed blevet svækket.

For skovbruget har problemet været særligt stort. Dels fordi produktionstiden er så lang, at et enkelt træ ofte generationskiftebeskattes op til 3-5 gange før ejeren har en indtægt af det. Dels fordi forrentningen i traditionelt drevet skovbrug er så lav, at det kan være umuligt at betale afgiften over skovens drift.

Et særligt problem for skovbruget er, at der er sammenfald mellem varelager og produktionsapparat. En realisation af en del af varelageret betyder derfor også forringelse af produktionsapparatet.

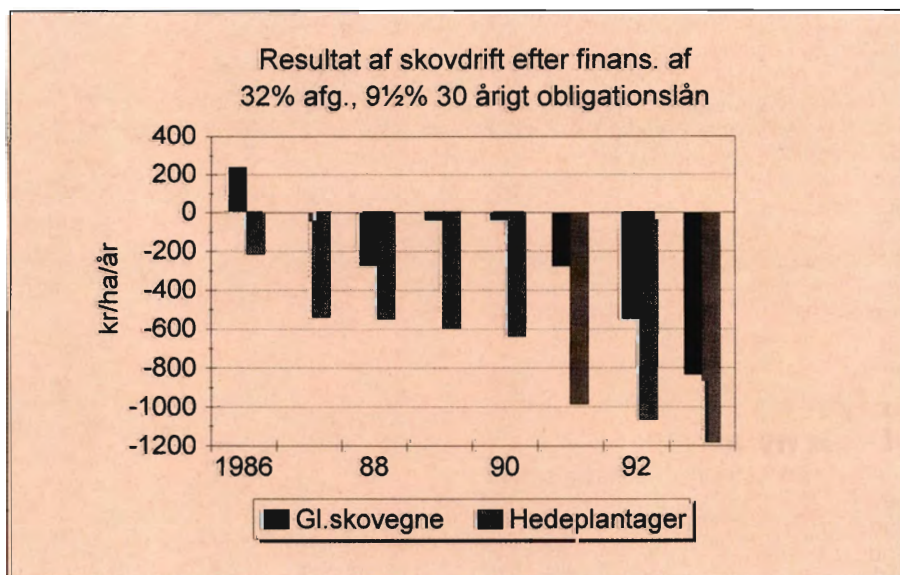
Problemstillingen har ikke været ukendt for politikere og embedsmænd. Skovforeningen har flere gange gjort opmærksom på de problemer, som lå i de gældende regler.

Sagen er også rejst flere gange af udvalg, nedsat af skatte-, landbrugs- og miljøministerierne. Allerede i 1980 skrev et udvalg nedsat under miljøministeriet, at den væsentligste trussel mod fastholdelsen af skovlovgivningens langsigtede hensigter er affødt af gældende regler for generationsskifters beskatning. Klarest er det anført af Skovpolitisk Udvalg under landbrugsministeriet, som i 1986 skrev:

"Skovpolitisk udvalg anser generationskifteafgifterne for at være den væsentligste trussel for de private skoves tilstand og langsigtede produktion og finder, at afgifternes effekt på langt sigt mere end opvejer de positive virkninger af samtlige øvrige foranstaltninger til støtte for skovdriften.

Udvalget anbefaler derfor kraftigt, at der snarest findes en varig løsning, der sikrer, at skovenes tilstand ikke lider overlast.

Skoven er aldeles uegnet som objekt for ovennævnte beskatningsform. Hovedkonsekvensen er, at skoven og skovnaturen ødelægges".

Figur 1. Driftsresultatet af skov ved generationsskifte i det pågældende år efter de hidtidige regler: 32% arveafgift, som er finansieret ved optagelse af et 30-årigt lån til 9,5% rente.

Figur 2-4. Driftsresultatet af skov ved generationsskifte i det pågældende år efter de nye regler, hvor der betales en 15% boafgift. Der er vist tre forskellige alternativer til finansiering af boafgiften.

Samme holdning kom til udtryk senere i både "Herregårdsbetænkningen" og i Generationsskifteudvalgets betænkning i 1987.

Forlig om omlægning

På trods af påpegnen af disse problemer er der først nu taget initiativ til lempelse af generationsskiftet i skovbruget.

Ved årsskiftet 1993/94 bebudede den daværende skatteminister, at der ville blive nedsat et embedsmandsudvalg, som skulle vurdere mulighederne for en omlægning af generationsskifteafgifterne. Udgangspunktet var, at statens provenu af afgifterne skulle forblive uændret, ca. 2,3 milliarder kr årligt.

I efteråret 1994 indgik regeringen forlig med Venstre og Det Konservative folkeparti om en finanslov for 1995. I forliget indgik bl.a., at generationsskifteafgifterne skulle lempes med ialt 750 millioner kr om året.

Første del af den ny aftale

Denne aftale er blevet udmøntet i to etaper.

Første del trådte i kraft 1. januar i år. Her blev de eksisterende afgiftsklasser og afgiftsskalaer ændret, således at arv til forældre overførtes fra afgiftsklasse B til afgiftsklasse A.

Afgiftsklasse C blev ophævet, så alle andre arvinger end personer omfattet af afgiftsklasse A, blev omfattet af samme skala, svarende til den tidligere afgiftsskala B. Dog således at afgiftsprogressionens sidste progressionsgrænse blev på en halv million, og at arv herover blev pålagt en afgift på 64%.

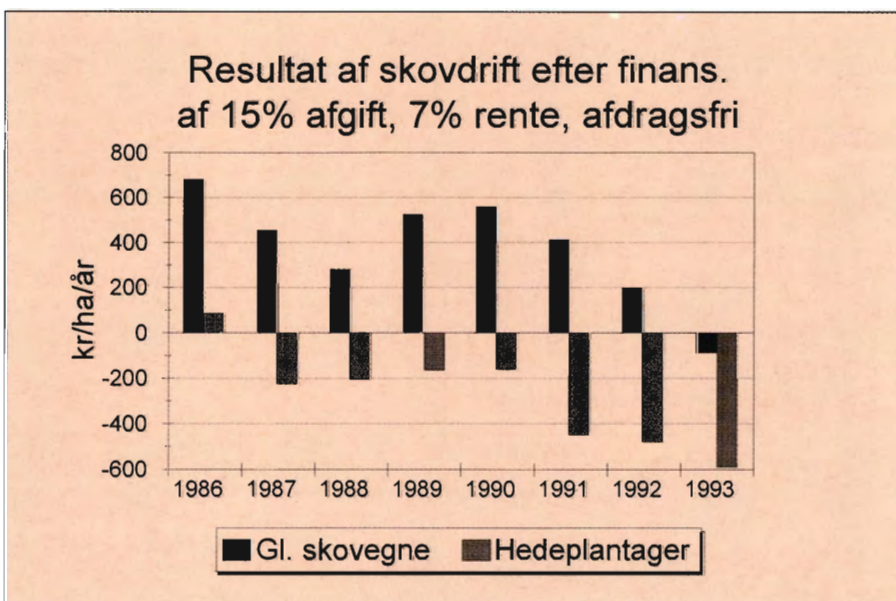
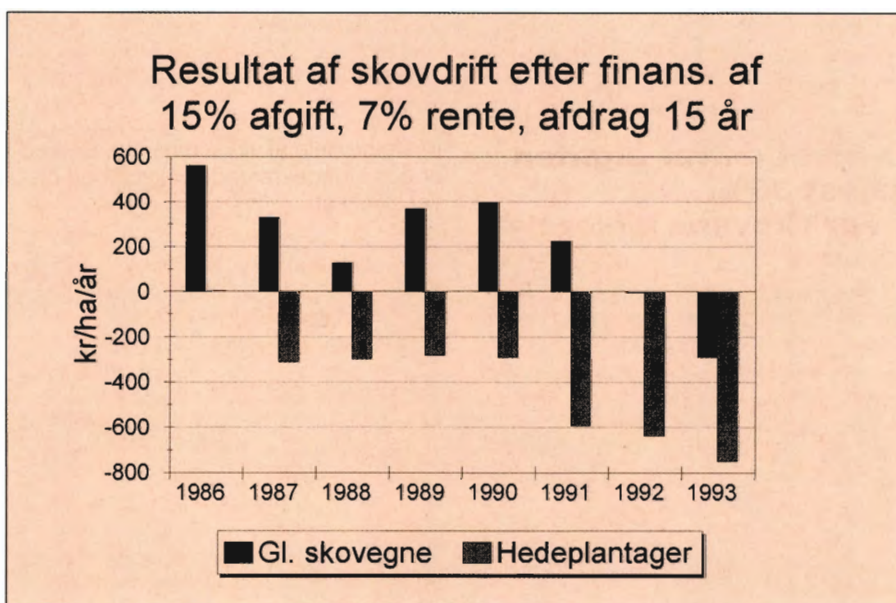
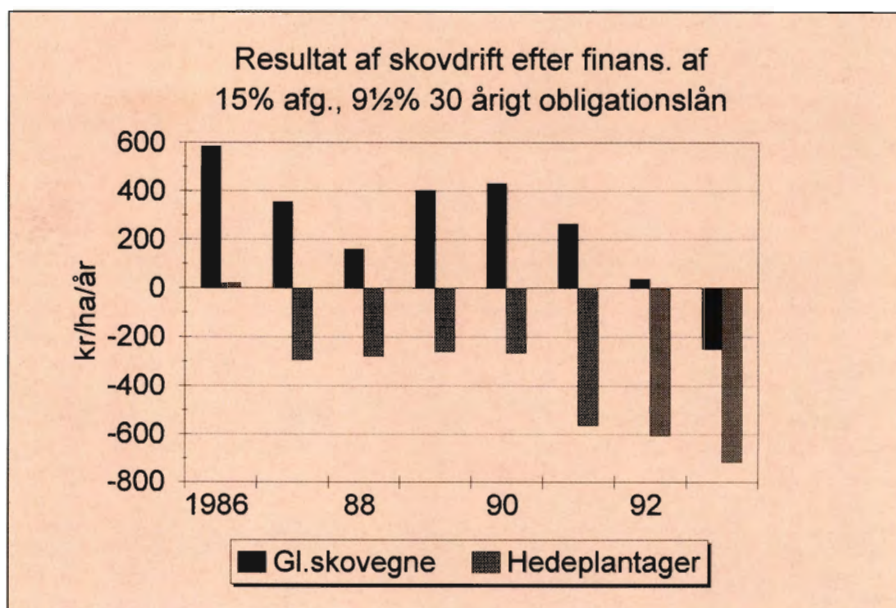
Den afgiftsfri bundgrænse for gaver til børn blev hævet. Samtidig blev der ikke længere afgiftsmæssigt skelnet mellem gaver ydet af en persons særøje og dennes del af fællesejet.

Endelig blev der indført mulighed for at fastsætte passivposter ved overdragelse med succession af skatterelevante aktiver til den nærmeste familie - også når overdragelsen sker i overdragerens levende live.

Anden del af den ny aftale

Anden del af finanslovsaftalen er nu blevet udmøntet af skatteministeren med fremsættelsen af forslag om ændring af lov om afgift af arv og gave.

Forslaget vil efter Skovforeningens opfattelse give en betydelig lempelse af generationsskifte i skovbruget. Hovedindholdet i det nye forslag er :

- Arveafgiften omlægges til en boafgift på 15% af den del af boets værdi, som overstiger 180.000 kr. Arv til børn og andre efterkommere i direkte linie og til forældre pålægges ikke yderligere afgift.

- For arv til søskende, nevøer, niecer og fjernere slægtninge betales en til-lægsafgift, så den samlede afgift maksimalt kommer op på 36,25%.

- Gaver til børn, børnebørn og øvrige direkte efterkommere samt andre nært beslægtede (afgiftsklasse A) afgiftsbe-lægges med 15%. For gaver til børn, børnebørn mv. er der en afgiftsfri bund-grænse på 40.000 kr årligt.

Af gaver til andre gaveafgiftspligtige modtagere skal svares en afgift på 36,25% af gavens værdi, dog er der for gaver til svigerbørn en afgiftsfri bund-grænse på 14.000 kr årligt. Gaver til personer uden for den gaveafgiftspligtige personkreds er fortsat skattepligtig indkomst.

- Ægtefæller anses hver især som selvstændige gavegivere og arvelade-re. De kan derfor hver især give afgifts-fri gaver inden for de nævnte beløbs-rammer.

- Ægtefæller anses ligeledes som selvstændige gavemodtagere og arvin-ger. Derfor skal afgiften fastsættes efter modtagerens eget slægtskab til gavegi-ver/arvelader.

- Arv og gave mellem ægtefæller er afgiftsfri.

- Alle beløbsgrænser indeksregule-res, så inflationen ikke udhuler værdien af de afgiftsfri bundgrænser.

- For den del af en arv eller gave, der udgøres af skov, ændres de nuværende muligheder for efter ansøgning at få henstand eller en afdragsordning med hensyn til afgiften. Der bliver nu tale om et egentligt retskrav på henstand med betaling af afgiften i op til 15 år. Afgiften forrentes med 1 pct. over Nationalban-kens diskonto.

- Værdiansættelse vil iøvrigt ske efter de nugældende regler.

- De ændrede regler gælder for arv efter personer, der afgår ved døden den 1. juli 1995 eller senere, og for gaver, der ydes fra denne dato.

Retskrav på henstand

Skovens retskrav på henstand med afgiftsbetalingen svarer i store træk til den ordning, der tidligere i visse tilfæl-de kunne opnås efter ansøgning.

Retskravet gælder kun for den del af afgiften, som falder på generationsskifte af skov. Det gælder altså ikke for land-brug eller lignende, hvor der dog fortsat efter en konkret vurdering og efter ansøgning kan indrømmes en sådan henstand.

Når der for skov bliver tale om et egentligt retskrav, betyder det, at par-terne i generationsskiftet kan tage muligheden med i overvejelserne og i den langsigtede planlægning af gene-rationsskiftet.

Virkning for skove

Figurerne viser konsekvenserne af de nye regler.

Figur 1 viser resultatet efter et gene-rationsskifte efter de hidtidige regler, hvor afgiften på 32% er finansieret ved optagelse af et obligationslån. Bereg-ningerne er baseret på driftsresultatet af skov i det pågældende år ifølge Dansk Skovforenings regnskabsoversigter for privatskovbruget.

Figur 2-4 viser det tilsvarende drifts-resultat med de nye regler, hvor der er anvendt tre alternativer til at finansiere boafgiften på 15%.

Der er forudsat en iøvrigt gældfri skovejendom, og i driftsoverskuddet indgår ikke jagtlejeindtægter og andre biindtægter.

Beregningerne tager således ikke højde for eventuelle renteudgifter. Desu-den er de viste tal før-skat betragtning-er, hvor der ikke er taget højde for marginals kattens betydning, eventuelle renteudgifter, afskrivninger mv.

Figurerne viser, at før-skat likviditeten ved finansieringen af en 15% boafgift ved optagelse af et 30-årigt obligations-lån er bedre end henstandsordningen, hvor afgiften skal afdrages over 15 år.

Den afdragsfri henstand i år 1 udvi-ser naturligvis den bedste likviditet. Noget andet er, at den udskudte afgift under alle omstændigheder forfalder til betaling senerehen, og den vil på det tidspunkt kræve en finansiering.

Fjernere slægtninge

Tidligere var generationsskifte af en erhvervsvirksomhed - og især skov - til en slægtning uden for den nærmeste familie (arveklasse A) stort set umuligt, fordi den marginale afgift var 80 eller 90%.

Afgiftsbyrden kunne lempes ved at gennemføre generationsskiftet gennem et arveforskud længe før overdragerens død eller ved særlige løsninger. Skatteministerens forslag lægger imid-ler tid op til langt enklere regler, som betyder, at man ikke kan lempe gene-rationsskifteafgiften ved kreative løsninger.

Den markante nedsættelse af afgif-ten ved arv til fjernere beslægtede eller ubeslægtede, betyder således også, at et generationsskifte uden for den nær-meste familie ikke længere er en helt utænkelig løsning. Samtidig betyder de forhøjede afgiftsfri bundgrænser for gaveoverdragelser til børn og sviger-børn, at der over en årrække kan over-føres betragtelige afgiftsfrie beløb.

Muligheden for at vælge henstand med betaling af bo- og gaveafgifterne for skov giver mulighed for en betydelig likviditetslettelse.

Da henstandsbeløbet forrentes med en variabel rente afhængig af National-bankens diskonto, må man dog altid i den konkrete situation overveje de muli-ge finansieringsalternativers fordele og ulemper. Man må her erindre, at man ved udløbet af henstandsperioden skal

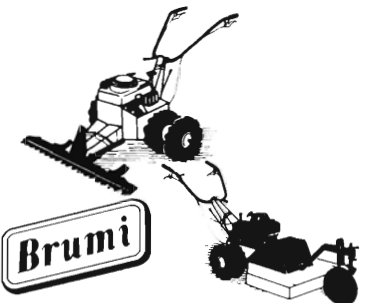
finde finansiering for det samlede hen-standsbeløb.

Afslutning

Vedtages lovforslagets hovedele-menter, således som de er fremlagt ved førstebehandlingen, vil det betyde en generel lempelse af generationsskiftet. Med en afgift på 15% af den afgiftspligtige værdi vil generationsskiftet dog set i relation til skovbrugets forrentning af egenkapital også fremover være en begivenhed, som kræver planlægning.

Den generelle nedsættelse af gene-rationsskifteafgifterne og mulighed for henstand med betalingen, betyder imid-ler tid at generationsskiftet fremover ikke vil udgøre samme trussel mod skovene, som det hidtil har været tilfældet.

**GRÆSSLÅNING
MELLEM
NYPLANTNINGER M.M.**

Brumi

**ER SVARET!
FRA KR. 7.996,-
excl. moms**

Forhandlere anv.

Skørping Motorforretning A/S
Jyllandsgade 36-38, 9520 Skørping
Tlf. 98 39 17 11

Siden 1896

**HJORTSØ
PLANTESKOLE**

4470 Svebølle
Tlf. 59 29 30 20
Fax. 59 29 40 03
Biltilf. 30 53 45 20

Indehaver: P.V. Pedersen

*Skov-, læ- og vildtplanter
Forlang prisliste
Planteskolen er tilsluttet
Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter*

FMV - MOHEDA

KRANER OG SKOVVOGNE

DET SMIDIGE PROFESSIONELLE Udstyr til RIMELIG PRIS

MOHEDA skovvogne findes i følgende udførelser:

7 tons	uden drev,	passer for FMV 246 kran med 4,6 m arm.
8 tons	uden drev,	passer for FMV 250 kran med 5,2 m arm.
9 tons	med drev,	passer for FMV 290 kran med 6,2 m arm.
10 tons	uden drev,	passer for FMV 290 kran med 6,2 m arm.
11 tons	med drev,	passer for FMV 290 kran med 6,2 m arm.
13 tons	med drev,	passer for FMV 360 og 470 kran med 7,2/7,3 m arm

MOHEDA vogne har arbejdet i dansk skovbrug i over 20 år.

Skovvogne er som standard forsynet med **BOGIE** med kraftige nav og lejringer samt med gitter, monteringsplade for kran og 4 kæpstokke.

Alle vogne kan forsynes med effektiv, robust **VOGNSTYRING**, der øger smidigheden og stabiliteten ved kranarbejde.

9, 11 og 13 tons vogne kan leveres med et hydraulisk **HJÆLPEDETV**, trukket fra traktorens egen hydraulik eller fra et separat hydrauliksystem.

Til vogne fra 8 til 13 tons kan nu leveres et kraftigt **BAGTIPPELAD** i stål, der kan af- eller påmonteres på ca. 10 minutter.

FMV 360 - 8 4WD

**MOHEDAVOGEN MED DREV +
FMV KRAN +
STANDARD TRAKTOR =
EFFEKTIVITET SOM
EN UDKØRSELSTRAKTOR,
MEN TIL 1/2 PRIS**

*og så kan traktoren bruges til
mange andre opgaver.*

Fordele ved Moheda drevne bogie:

1. Hydrostatisk træk på alle 4 bogiehjul, kan flytte køretøjet mellem bunkerne med traktoren i frigear.
2. Brede hjul for bedre fremkommelighed og lavere marktryk.
3. Drivrullerne holder dækkene rene. De løftes fri og står stille når drevet ikke bruges. Ingen slid ingen modstand.

ROWITEK-MIRANA

Gl. Færgegaard
4771 Kalvehave
Telefon 53 78 85 55

Svend Meldgaard
Tebbestrupvej 98
8900 Randers
Telefon 86 41 17 11

SELVVRANSAGELSE I EUROPÆISK SKOVBRUG? NEJ NEJ

Af Martin Einfeldt,
Dansk Skovforening

Den selvoptagethed, der har været så ødelæggende for nordamerikansk skovbrug - og som skandinavisk skovbrug heldigvis ser ud til at være blevet tvunget ud af i tide - lever i bedste velgående blandt en stor del af Europas private skovejere.

Det kan ende med et uagtsomt selvmord.

I april inviterede den belgiske skovejerforening og EUs øvrige skovejerforeninger (gennem paraplyorganisation CCPPF) til symposium om *Europas private skove og bæredygtig udvikling*.

Et glimrende initiativ.

Et møde

Dagen gik med, at Europas private skovbrug med største lidenskab diskuterede - sig selv. Og egne dyder og egne politiske ønsker. Og andres manglende forståelse af skovbrugets nytte.

For at ingen skulle være i tvivl om hvad der blev sagt, var næsten alle taler ord for ord skrevet, trykt og omdelt på forhånd.

- *För fan, man kunne ha blivit hemma*, sagde den svenske redaktør for „Skogen“ inden dagens program overhovedet var sat i gang.

Selv var jeg lettet over at slippe for at høre alt for godt efter. Så kan man koncentrere sig om de mere mindeværdige detaljer - de gode og de mindre gode. Nogle pluk fra notesbogen:

10.05: Præsidenten for den franske Association Nationale des Centres Régionaux de la Propriété Forestière holder en introduktionstale (dagens tredje) hvor han forklarer om hovedprincippet i at dyrke skov:

- *De gamle træer skal fældes for at de unge kan komme frem. Ligesom med mennesker.*

Han broderer lidt videre på denne sammenligning og slutter med opfordringen:

- *Vi bør alle gå ud og fortælle dette til lærere, kunstnere og befolkningen.*

12.15: Formanden for den britiske Timber Growers Association holder et forudsigeligt og godt indlæg om økonomisk træproduktion i det flersidige skovbrug. Han slutter med én til opslagstavlen:

- *A forest that pays is a forest that stays.*

Dén var forsamlingen ret vild med.

Til dansk brug har redaktør Søren Fodgaard fundet den perfekte oversættelse: En skov der giver penge - er en skov der varer længe!

17.25: Ordstyreren sammenfatter dagens indlæg:

- *De europæiske skove er alle bæredygtige. Dagen i dag har ikke modsagt det.*

Den første påstand er måske lige til kanten. I hvert fald ville det være mere interessant, hvis det blev sagt af andre end skovbruget selv.

Men det sidste er helt rigtigt - der var ingen debat om skovejernes billede af sig selv. Det siger måske mere om dagens deltagere end om de europæiske skove.

Gode grunde til bekymring

Det er sandt, at Europas skovbrug har en god sag. Og det er sandt, at skovbruget selv er de eneste der ved det.

Det kommunikationsproblem som

CCPPF-sekretariat i Bruxelles

Ét godt resultat kom der ud af de europæiske skovejerforeningers møde. De vil nu oprette et permanent sekretariat i Bruxelles for paraplyorganisationen CCPPF (Comité Central de la Propriété Forestière de la C.E.E.).

I pressemeddelelsen hedder det: „Efter Sveriges, Finlands og Østrigs indtræden i den Europæiske Union har Europas skovejerforeninger fået nye og vigtige opgaver i Bruxelles.“

(...)

CCPPFs permanente sekretariat skal især forstærke skovejerforeningernes informations- og koordineringsopgaver.

Samarbejdet med Europaparlamentet og EU-kommisionen skal intensiveres.“

Medlemmerne af CCPPF er EU-landenes respektive brancheorganisationer for privatskovbruget. For Danmarks vedkommende er det Dansk Skovforening.

CCPPF er høringsberettiget i EU's skovpolitiske spørgsmål og har således formel politisk betydning som skovbrugets talerør.

Hidtil har CCPPF's politiske indsats dog været til at overse. Det kan blive anderledes nu. EUs skovareal er fordoblet siden nytår, og CCPPF selv er blevet forstærket af de mere fremsynde - og ressourcestærke - brancheorganisationer fra Østrig, Finland og især Sverige.

Det faste sekretariat er en god begyndelse. Det vil støtte de nationale skovbrukskontakt til hele EU-administrationen.

Man kan derfor forvente, at Europas privatskovbrug samles, så det fremover spiller en mindre defensiv og mere konstruktiv rolle i skovpolitikken.

Under mødet i CCPF var der også lejlighed til at se belgisk privatskovbrug i Ardennerne. Det milde, fugtige klima giver gode vilkår for både løvtræer og nåletræer, og med gode muligheder for naturlig foryngelse. Og på forsiden ses resultatet af 90 års dyrkning af douglasgran.

dette afslører blev nævnt adskillige gange: Nu må skovbruget ud i verden og forklare sig bedre.

Men ingen nævnte, at kommunikation er en tovejs-proces. Den kræver også ører. Hos modtagerne. Og hos afsenderne.

De europæiske skovejere bruger ikke deres ører. Og derfor er de slemt handicappede, når de forsøger at få deres eget budskab ind bag ørerne ude i omverdenen.

Skovbruget er nødt til at interessere sig for og forstå og respektere omverdenens skiftende interesser i skoven. Det vil i øjeblikket især sige interesserne i et rigt dyre- og planteliv og i et mangfoldigt friluftsliv.

Men de europæiske skovejere holder fast i synspunktet, at så længe skovarealet og træproduktionen er stigende, kan der ikke være problemer med bæredygtigheden. Kvaliteteten af skovarealet og træproduktionen diskuteres ikke.

På CCPF-symposiet blev der rejst et spørgsmål om hensynet til skovens biologiske mangfoldighed. Det blev besvaret med det generelle - og sikkert rigtige - argument, at mangfoldighed blandt skovejere automatisk giver mangfoldighed i skovens driftsformål, i selve driften og dermed i dyre- og plantelivet.

Men ellers anså ordstyreren problemet for at ligge uden for dagens emne... Her kan læseren gå tilbage til artiklens start, repetere symposiets titel og dømme selv.

De europæiske skovejeres holdning er, at det er dem selv, der kan og skal sætte dagsordenen for skovdebatten - og som suverænt skal bestemme, hvad der skal ske i deres skove.

Den indstilling kan forsvares ideologisk, hvis man vil. Men taktisk er den selvmorderisk.

Et skovbrug, der koncentrerer sig om at forsvare egne interesser i skovene, er nøjagtig det fjendebillede som de populistiske miljøorganisationer kan bruge:

Et privatskovbrug bestående af rige reaktionære skovejere, der dikterer over den natur, der moralsk set er vores allesammens og ikke nogens.

Måske er det uretfærdigt. Men mange, mange mennesker vil elske at tro på det.

Dét er skovbrugets permanente achilleshæl i en plat politisk debat. Og dét er miljøorganisationernes chance. Uanset hvad de konkrete sager drejer sig om.

Certificering

Et varmt emne i skovdebatten er certificering af træ fra bæredygtig skovdrift. Altså at forbrugerne kan få garanti for, at træet i et givet træprodukt er dyrket efter nærmere angivne kriterier. Det var også med på CCPFs symposium.

Første gang det kom op, var stort set alle indlæg imod. Det vil sige imod den variant af certificering, der varetages af private - såkaldt „uafhængige“ - firmaer. Denne form for certificering foregår i øjeblikket i mange lande verden over.

I forbifarten blev nævnt en anden måde at certificere på: Internationalt politisk vedtagne regler og kriterier, med inddragelse af de nationale skovmyndigheder i kontrol og administration. Dét kan være vejen til at undgå den i sandhed tvivlsomme „uafhængige“ certificering.

Denne tanke havde fået støtte dagen før på et internt møde i CCPF. På symposiet blev den dog ikke forfulgt yderligere.

Sidst på dagen kom så pludselig en smule luftforandring. Ulf Österblom, direktør for de svenske Skogsägarna, redegjorde for Verdensnaturfondens certificeringsprojekt (Skoven 3/94, side 116), der nu har været et år undervejs. De første resultater offentliggøres til sommer.

Svensk skovbrug har støttet projektet. Det gør man selv om det netop er et eksempel på den forkætrede „uafhængige“ certificering, og selv om man ikke ser problemer i skovene der behøver certificering for at blive rettet.

Österblom leverede det stærke argument for at svensk skovbrug alligevel har deltaget i arbejdet:

- Hvis forbrugerne vil have certificering, så skal de have det. Det vi er i gang med, er netop at finde ud af, om forbrugerne vil have den certificering vi kan tilbyde.

Denne pointe var ny i forhold til, hvad der tidligere på dagen blev sagt om privat certificering. Men den blev stort set ikke debatteret.

Med hensyn til det svenske projekts videre skæbne - og skovbrugets fortsatte deltagelse i det - er alt stadig fuldstændig usikkert. Følg med i Skoven.

Derfor er skovbrugets selvoptaget-hed dødsensfarlig for erhvervet selv. Det er lige nøjagtig retten til selv at bestemme hvad der sker i skoven, der kan gå tabt.

En forklaring på skovejernes reaktion

Har de europæiske skovejere noget

at skamme sig over? Næ, ikke i forhold til så mange andre erhverv. Og selv mener de slet ikke at have lig i skabet.

Så hvorfor lader de miljødebatten gå hen over hovedet på dem? Forklaringen kan være, at de endnu ikke har været i direkte konfrontation med miljøbevægelsen - og derfor ikke tager den særlig alvorligt.

Et mønster i EU-landene er, at miljøbevægelserne - især de nationale foreninger - går mere efter de statslige skovbrug end de private.

Da skovens historie, ejerstruktur og tilstand er vidt forskellige fra land til land, er fokuseringen på statsskovbrugene næppe altid rent sagligt begrundet. Der ligger også taktiske og politiske motiver bag:

Det er i statsskovbrugene, der er

størst chance for hurtige politiske resultater. Offentlige skove opfattes ofte som moralsk og politisk mere forpligtet til at varetage ikke-kommercielle interesser end private skove.

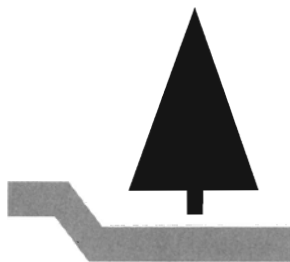
Så i lande som Belgien, Frankrig og det meste af Sydeuropa har privatskovbruget fået lov at passe sig selv, uden at blive angrebet hårdt i den offentlige debat.

I lande, hvor privatskovbruget har været ude i hidsige konflikter - især Sverige og Finland - gøres derimod store anstrengelser for at komme miljøorganisationerne i forkøbet. Ved at lytte til dem og gå i dialog med dem.

Kun derved undgår skovbruget at ende med at ligne det fjendebillede, de mest aggressive miljøorganisationer har brug for.

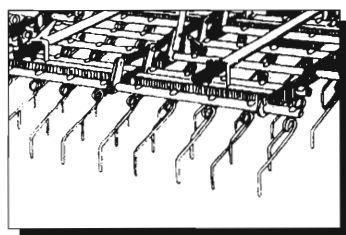
Skovplanter

Prislister sendes gerne. Tilsluttet Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter.

ØRTING FORSTPLANTESKOLE

Forstkandidat Anker Gold
Horsensvej 201 - 8300 Odder
Telefon 86 55 43 44

Spar kemikalier!

Ukrudtsreguleringen i nyudplantede løv- og nåletræer skal foretages med Einböck Langfingerharven. Med 5-8 harvninger om året i 2 år, har du en helt ren kultur, og en optimal vandhusholdning.

Længere tand: 600 mm lang.

STRIGLEN tlf. 74 53 39 39

Transportvogn (30 km/t) med støtteben og opkørselsrampe.

SKOV KRABBEN

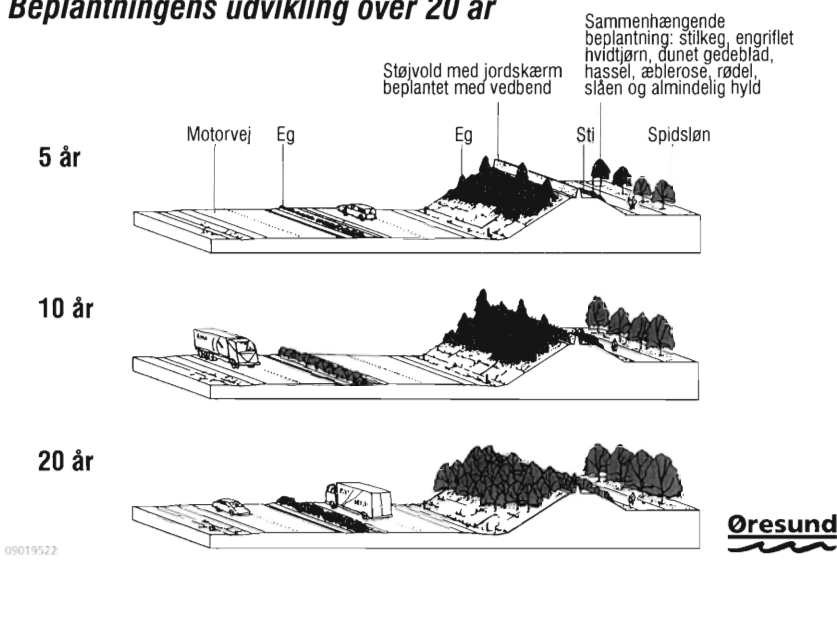
Selvkørende, krabbestyrret mandskabslift, specialudviklet til skovbrug. Transporteres let fra skovområde til skovområde.

Salg og udlejning:

Jørgen Boje - Randers
TOLDBODGADE 48 · 8900 RANDERS
TLF. 86 42 74 00 · FAX. 86 42 72 49

NY SKOV PÅ AMAGER

Beplantningens udvikling over 20 år

Beplantningens udvikling over 20 år. Denne model med en støjvold og et stisystem med alletræer bruges med små variationer over hele strækningen, både for motorvejen og jernbanen.

De nye trafikantlæg på Amager sløres ved plantning af et stort antal træer og buske. Der anlægges også en faunapassage.

Amager vil i de kommende år få ny skov på ialt 80 ha. Det bliver dog en meget langstrakt affære, fordi der er tale om beplantning langs Øresundsforbindelsens landanlæg.

Tunnelen føres i land lige ud for Kastrup Lufthavn. Motorvej og jernbane går gennem et boligområde og fortsætter ud på Vestamager - et stort grønt område der er opstået under besættelsen ved inddæmning.

Motorvejen forbindes med den nuværende Centrumsforbindelse i en stor udflætning. På den anden side af Kalvebodløbet opdeles jernbanen i en godsbane og en persontogsbane der føres ind til Hovedbanegården. (Se skitsen på næste side).

Formål med beplantningen

På skråningerne ned mod vej og bane plantes træer og buske. De rejssende skal opleve en vegetation der fremhæver de forskellige områders karakter. Der laves større sammenhængende bevoksninger med få arter, som kan opleves under stor fart. Her er helhedsindtrykket afgørende.

Udefra - set fra landskab eller by - skjules anlægget af en beplantning der harmonerer med omgivelserne. Her plantes træer og buske med større variation. Langs med støjvolden laves desuden et stisystem med alletræer, således at man kan komme fra Københavns Centrum helt ud til Øresund.

Beplantningen sker først og fremmest for at forskønne området. Men den kan også bidrage til større trafikssikkerhed ved at lede trafikanternes færdsel, modvirke blænding og forstærke hastighedsforneelsen, dæmpe vinden, opfange sne osv.

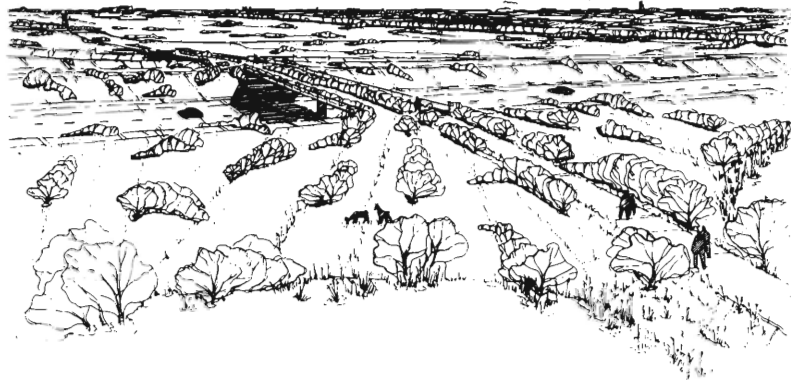
Anvendte arter

Den samlede planteopgave omfatter 350.000 træer, buske og slyngplanter, heraf 75.000 egetræer.

De fleste træer er som normalt i skoven på omkring 1/2 m, men der plantes også en del ær, seljerøn, lind og spidsløn på 3-4 meters højde langs stier mv. Der bruges desuden en del ammetræer af rødæl, dels for at beskytte de øvrige planter, dels for hurtigt at få noget grønt op.

På Vestamager plantes flere birkelunde i forlængelse af de eksisterende birkeskove der er fremkommet ved selvåning på de højere partier i området.

Den lavere beplantning omfatter i vid

Mennesker og dyr kan krydse motorvej og jernbane på en bro der udformes som en faunapassage.

Der skal plantes skov over en strækning på 8 km for at sløre Øresundforbindelsens landanlæg.

udstrækning naturligt forekommende arter som hvidtjørn, slåen, navr, hylde, dunet geddeblad, vildæbler, brombær, hassel, æblerose, mirabel, kirsebær og rødel.

Skråningerne på Vestamager bliver tilsået med frø fra de vilde planter på stedet for hurtigt muligt at genskabe den oprindelige vegetation. Og gennem Tårnby bliver der sået dækafrøder i form af fx. kællingetand og kløvere som forhindrer erosion.

I boligområderne er det flere steder nødvendigt at afbryde eksisterende vil-

laveje. For enden af disse veje plantes blomstrende buske som syren, dronnin-gebusk, uægte jasmin og fuglekirsebær.

Starten er gået

De første planter bliver sat i jorden allerede dette forår, og tilplantningen forventes at være færdig i 1997.

Den første del af ordren er gået til Skælskør Planteskole & Anlægsgartnere, som også har været med på Storebæltsforbindelsen. De skal for 1/2 mio. kr tilplante 2.500 meter støjvolde og stier

på ydersiden af trafikanelægget i Kastrup og Tårnby.

Planerne er udformet efter en række møder med de lokale beboere samt kommunerne, DSB's Forstområder, Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Ornitologisk Forening.

Faunapassage

Det store naturområde på Vestamager bliver som vist gennemskåret af både en motorvej og en jernbane. Det indebærer et kraftigt indgreb i mulighederne for at færdes på området, både for mennesker og for dyr.

Derfor føres en af de eksisterende veje over motorvej og jernbane på en bro, og den udformes som en faunapassage. Vejen hedder Kanonvej, idet en del af Vestamager har været militært skydeterræn.

Broen bliver 15 m bred og forsynes med en tæt ledende beplantning ved landfæsterne og hen over broen, bestående af slåen, hunderose og æblerose. Hermed forbindes landskabet på begge sider af anlægget, og det er håbet at dyrene vil anvende broen.

For at undgå at dyrene forvilder sig ud på trafikanelægget opsættes vildt- og tudsehegn langs banens nordside og motorvejens sydside.

sf

Kilde:

Øresund landanlæg. Beplantning. Udgivet af A/S Øresundforbindelsen december 1994. 24 sider, ill.

Fremgang for limtræ

De danske limtræfabrikker fik i 1994 stor fremgang.

På hjemmemarkedet voksede salget med 34%, mens eksporten steg med 7%. Den samlede mængde limtræ kom dermed op på 15.646 m³ til Danmark og 38.307 m³ til eksport.

Den danske produktion af limtræ udgør 5% af forbruget i Europa.

Fremgangen i Danmark i 1994 var større end den samlede vækst i byggeriet, således at limtræet vandt markedsandele. Limtræfabrikanterne mener årsagen er træets gode miljøegenskaber. Træet gendannes i skoven i modsætning til stål og beton - og det kan let bortskaffes efter brug.

Foreningen af Limtræfabrikanter i Danmark arbejder for at forøge afsætningen af limtræ. Det sker bl.a. ved at deltage i et nordisk projekt om anvendelse af træ og limtræ i brobygning. Det gælder både gangbroer og til en vis grad broer til kørende trafik, som er langt mere udbredte i lande som USA, Østrig og Schweiz.

Kilde: Pressemeldelse fra FLD

Limtræ kan med fordel anvendes til gangbroer - som her i Ballerup nord for København.

entusiast
TOYOTA

Det fældende bevis...

De tørre salgstal beviser helt klart, at HiLux er Danmarks pick-up nr. 1. Dens enestående popularitet er velfortjent: ingen anden bil i klassen overgår den, når det gælder driftsikkerhed, komfort og fornuftig driftsøkonomi. Kør ind til Toyota og oplev HiLux 2WD. Det er ikke helt ud i skoven at starte med en prøvetur!

HiLux Regular Cab 2WD kr. 114.992,-

(ekskl. moms kr. 21.248,-, metallak kr. 2.450,-
og levering ifølge vægt og opgave.)

HiLux

- får Danmark til at køre !

Vejning af klippegrønt

Klippegrønt afregnes som bekendt efter vægt. Normalt leveres grøntet i 5 eller 9 kg bundter. Det er hensigtsmæssigt når grøntet senere sælges i små partier.

Men mange kunder bruger grønt i store mængder i deres virksomhed, og de har ikke gavn af afvejningen i små portioner. Disse kunder kunne lige så godt modtage grøntet på f. eks. en Erholm Letpalle med 1500 kg i stedet for, som nu, 300 bundter á 5 kg.

På den netop afholdte transportmesse i Herning præsenterede firmaet Farmer Tronic Ind. Aps. vejesystemet Loadmaster 5000 til frontlæssere, gaffeltrucks mv. Systemet er baseret på, at trykket i et hydraulisk system er proportionalt med belastningen.

Af praktiske grunde vil man nok fortsat samle grenene i bundter på måske en halv snes kg. Men ved anskaffelse af et vejesystem, f. eks. til Erholmsystemets Gaffelløfter, vil det være muligt at spare eksakt afvejning af hvert enkelt bundt.

Man kunne forestille sig, at det aftales at varen kunne leveres i bundter på 10 kg ± 2 kg, og at afvejningen udføres på transportenheden.

Systemets computer er forsynet med op til 500 tællerværker. Systemet kan tarere, dvs. korrigere for vægten af f. eks. en palle.

Det kan også akkumulere. Det bliver derved muligt at holde rede på, hvor meget den enkelte medarbejder har produceret ved akkordafklønning, og man kan læsse flere forskellige sorteringer på samme transportenhed.

Computeren kan tilsluttes printer, så transportenheden kan forsynes med en udskrift af vejeresultatet. Så kan modtageren kontrollere mængden, hvis han føler et behov for det.

Gennem vejning af klippegrønt på hele paller er det ikke nødvendigt at afveje hvert enkelt bundt nøjagtigt.

En anden fordel ved systemet er at usikkerheden i forbindelse med afvejning reduceres. Dermed kan man mindske den ekstra mængde, der medsendes gratis for at undgå reklamationer på grund af for lille vægt. Det betyder at producenten vil opnå „øget produktion“, samtidig med gevinsten ved rationaliseringen.

Systemet koster ca. 27.500 kr. Det kan naturligvis også bruges til afvejning af andre produkter: Brænde, flis, foder, husdyr mv.

Firma: Farmer Tronic Ind., Give. Tlf. 75 73 25 11

Lars Kjærbølling, Forskningscentret for Skov & Landskab

Genopfindelse af god kulturmetode

I præsentationen af den meget læsevenlige jubilæumsbog om A/S Plantningsselskabet Sønderjyllands historie gennem 75 år (Skoven 3/94) har der indsneget sig en for indholdet uvæsentlig fejl.

Denne fejl er imidlertid blevet kraftigt understreget af det udmærkede farvefoto (side 94 - rug som dækafgrøde i en grankultur). Derfor må det af hensyn til skovbrugshistorien være tilladt at komme med følgende korrektion:

Anvendelse af rug som dækafgrøde ved tilplantning af agermark har været kendt i hedeskovbruget meget længe - vel i hundrede år. Men det er åbenbart gået i glemmebogen, trods metodens umiskendelige fordele.

Rugen fører til en dæmpning af sandfygning, udtørring og ukrudt, og dette giver en meget sikker kulturstart. Endvidere kan og bør rugen høstes, såfremt dens højde er stor nok i forhold til plantehøjden, og såfremt der plantes med en rækkeafstand, der passer til høstmaskinen.

Selv om rugen høstes vil der spildes så mange kerner, at næste års afgrøde sammen med de lange stubbe yder planterne god beskyttelse. (Se f. eks. Hedeselskabets Tidsskrift 1972, side 12).

Det er prisværdigt, at denne fortræffelige kulturmetode nu er genopfundet, så meget mere som vi åbenbart skal til at tilplante ubegribeligt store landbrugsarealer.

Professor Peter Moltesen

Rugmetoden anvendt af Sønderjylland A/S er iøvrigt beskrevet af skovfoged Torben Ravn og skovfoged Jeppe Lange i Skoven 4/93, side 178.

Red. anm.

AKKERUP PLANTESKOLE

5683 HAARBY
TLF. 6473 1058 - FAX 6473 3158

Skov-, læ og hækplanter

Rekvirer katalog eller De er velkommen til at aflægge Planteskolen et besøg. Tilbud afgives gerne.

juletræs - skov - læ - planter

- sunde og velsorterede
- i udsøgte provenienser
- hurtig levering direkte til kunden
- vi viser gerne rundt i planteskolen
- og fremsender vores prisliste

AARESTRUP PLANTESKOLE
Aarestrupvej 162 • 7470 Karup ☎ 86 66 17 90 • 97 48 53 44

Topkapning

Beskæring/fældning af vanskelige træer og alle skovningsopgaver udføres
Stødfresning/flishugning

Topkapning af overstandere

SKOVENTREPRENØR
MARTIN BANG
SPANDETVEJ 34 • 6760 RIBE
TELEFON: 74 86 73 90
BILTLF.: 40 11 26 91

Penge til 400 ha urørt skov

Der har været en ganske stor interesse fra private skovejere for at opnå tilskud til at udlægge urørt skov. Første ansøgningsrunde sluttede 1. marts, og der var da indkommet 29 ansøgninger på ialt 1074 ha.

Tilskuddet er et led i den nye skovplejeordning, hvor der er afsat ialt 10 mio. kr i år. Der er afsat 3 mio. kr til at give tilskud til naturpleje (stævningskov, plukhugst, bevaring af enkelttræer osv.), mens 7 mio. kr er rettet mod projekter hvor urørt skov på mindst 10 ha er hovedelementet. (Se nærmere omtale i Skoven 11/94).

Ud af ansøgningsbunken er 19 projekter på 748 ha taget ud til nærmere behandling. Prisen er i gennemsnit 16.900 kr/ha, og derfor forventes det at der i denne runde kan udlægges omkring 400 ha urørt skov, fordelt på 10 lokaliteter.

Det tilføjes at der har været større interesse end tidligere for den almindelige del af skovplejeordningen (om naturpleje) - og der er kommet rigeligt med gode projektansøgninger.

Kilde: Pressemeddelelse 5.5.95.

Lykken er en hestesko

I dag ved alle mennesker at finder man en hestesko, så har man fundet lykken.

Før i tiden, da man havde heste på gårdene, så skulle de sko som gårdenes heste tabte, blive på gården. Ellers betød det ulykke, og gården kunne brænde.

På Vejrbækgård i Grønnebæk blev disse hestesko lagt lige uden for staldøren, og gennem årene blev det til op

Asketræet med de seks overgroede hestesko.

mod hundrede sko. Og ikke en eneste måtte fjernes.

På Kirkevej i Branderup bor Jacob Thøisen på en gammel slægtsgård. For enden af stalden stod indtil 1994 seks gamle asketræer. Han lod dem imidlertid fælde fordi de var ved at gå ud; den første var allerede væltet i en storm.

Da de så blev savet op til brænde kom der seks hestesko for dagen. De sad midt inde i det ene træ, og det var tydeligt at de i sin tid var hængt op på en gren ved siden af hinanden. Gennem årene var de så blevet helt overgroet.

Det var selvfølgelig ikke lykken for saven der kom i dem - men alting har jo sin pris. Måske er det Jacobs far der har anbragt dem i træet, måske hans bedstefar?

Lykken er en hestesko!

H.P. Dinesen, Åbenrå

Nye papirtyper

Düsseldorf var i de første uger af maj rammen om den største messe inden for den grafiske branche, Drupa.

I en foramtale til messen berettes der bl.a. om hvordan miljødebatten har påvirket papirproduktionen. Det er nu muligt at fremstille helt hvidt papir uden klorblegning.

Der er iøvrigt eksperimenteret med mange forskellige plantefibre som råvare til finpapir. Alger, sukkerroer, halm, bomuld, elefantgræs og endda majs har vist sig anvendelige.

En anden tendens i de senere år er at genbrugspapir er blevet accepteret over en bred front. Det nævnes som eksempel at Stora Cyclus (der fremstilles i Dalum på Fyn) er et mat papir, udelukkende produceret af genvundne fibre og med „en kvalitet der er fuldt på højde med bestrøgne, ikke genindvundne kvaliteter“.

Det tilføjes dog, at man skal „ikke regne med, at returpapir bliver billigere end kvaliteter der er baseret på nye fibre“.

Der afsluttes med en konstatering af at på områder som tilbehør og forbrugsstoffer „er det miljøspørgsmålene, der sætter dagsordenen“.

Kilde: *Aktuel Grafisk Information*
nr. 285

PALAX 600 COMBI

- Saver og kløver 4-8 kubikmeter pr. time.
- Fås i 5 modeller, bl. andet monteret med kørehjul og egen motor.
- Blev allerede i 1994 CE/GS type godkendt efter de tyske normer for sikkerhed og holdbarhed.
- Vælg finske PALAX 600 COMBI, så får du sikkerhed, holdbarhed og gennemprøvet teknik og kvalitet.

For brochure og nærmere enkeltheder kontakt:

H.A. AGRO SERVICE

Hvidegårdsparken 69
2800 Lyngby
Tel.: 45 88 44 22
Fax: 45 88 44 00

SKOVGØDSKNING

* effektiv spreddebrede 30/60 m

SKOVSPRØJTNING

* afdrift-, ukrudt- og lusesprøjtning

m. RIFFEL, TÅGESPRØJTE og BOM

KONGSHØJ MØLLE
SPRØJTESERVICE
TLF. 65 37 12 42

- VI KØRER I HELE LANDET -

Føreren af en skovningsmaskine sidder i næsten samme stilling i lang tid, og det giver risiko for spændinger i nakke og skulder.

Når føreren bliver træt holder han arbejdstakten. Til gengæld søger han at undgå svære valgsituationer.

Der er mange muligheder for at forbedre førerens arbejdsmiljø - og dermed kvaliteten af arbejdet. Mere automatik, bedre udsyn og nye teknikker til at videregive informationer til føreren.

Mekaniseringen af skovbruget har medført mange ændringer for skovarbejderen. Meget af det hårde fysiske arbejde med motorsaven er forsvundet - og dermed belastningen på ryg, arme og ben. Antallet af dødsulykker er også faldet.

Nu sidder skovarbejderen inde i en opvarmet førerkabine, og maskinen udfører det hårde fysiske arbejde. Men arbejdet påvirker stadig føreren fysisk, blot på en anden måde.

Det er kun få år siden skovningsmaskinerne blev indført. Derfor er der stadig muligheder for at forbedre arbejdsmetoderne og førerens arbejdsmiljø.

Svensk undersøgelse

På Sveriges Lantbruksuniversitet har man lavet en større undersøgelse af skovningsmaskiner i tynding. Målet var bl.a. at beskrive det fysiske og mentale arbejde, samt førerens arbejdsbelastning.

Undersøgelsen har medført forslag til forbedringer af maskinen. Det vil være til gavn for maskinføreren som lettes i sit arbejde. Men også skovejeren kan se fordele - for når føreren er mindre tilbøjelig til at blive træt er det lettere at fastholde en høj kapacitet og en høj kvalitet af arbejdet hele dagen igennem.

Undersøgelsen omfatter flere forskellige maskiner, og der er foretaget interview og helbredsundersøgelser af 24 maskinførere. Sammen med et tidsstudie har man målt arbejdstakt, hjerte- og muskelaktivitet på 15 førere - og førerne skrev dagbog i en hel måned. I det følgende omtales nogle af resultaterne fra den svenske undersøgelse.

ARBEJDET I SKOVNINGSMASKINER

Arbejdet med skovningsmaskinen er mindre fysisk belastende end arbejdet med motorsaven. Har danske maskinførere forslag til forbedringer?

MED SKINEN

Men maskinføreren får andre former for belast-

Få pauser

Ikke to træer er ens. Maskinføreren skal indsamle og bearbejde informationer - og træffe beslutninger i et hurtigt tempo - om håndtering af skovningsagregat og maskinen.

Der er tale om et ensidigt arbejde med stadige gentagelser af de samme arbejds momenter. Føreren sidder i en fastlåst arbejdsstilling og er koncentreret under hele arbejdet. Især musklerne i skulderen har meget få og korte pauser.

Sundhedsproblemerne i en skovningsmaskine omfatter især smerter i nakke, skuldre og ryg som følge af en fastlåst arbejdsstilling, vibrationer fra maskinen og stadigt gentagne bevægelser.

Men der er forskelle. Det viser sig at de førere som ikke klager over spændinger i nakken har 11 mikropausser i minuttet, mens de som har ondt kun har 6 mikropausser i minuttet. De førere som ikke døjer med spændinger har altså evnen til at slappe af i ganske korte øjeblikke ind imellem de forskellige arbejdsoperationer.

Førerens mentale belastning er udtrykt gennem hvor meget antallet af hjerteslag varierer. Det viste sig at variationen i hjerteslag var 50-75% mindre ved mekaniseret skovning i tynding i forhold til det mindre krævende arbejde på renafdrift og ved udkørsel. Variationen i hjerteslag var på samme niveau som ved et hurtigt computerspil.

Det er belastende for hjertet i lange perioder at arbejde i et konstant, højt tempo. Det slider på det komplicerede system som styrer hjertets arbejde.

For få informationer

Føreren af en skovningsmaskine har svært ved at få et tilstrækkeligt overblik og alle nødvendige informationer. Han ved for lidt om nøjagtigt hvor maskinen befinder sig i bevoksningen.

Føreren foretager selv udvisningen. Men i en tæt granbevoksning har han svært ved at se stammerne. Og i en fyrbevoksning har han svært ved at se toppen. Bagsiden af stammen kan han heller ikke se.

Når træet fældes sker der mange ting meget hurtigt efter hinanden. Føreren har svært ved at se sten og andre forhindringer tæt ved saven, og han har svært ved at se om der er råd i træet. Han har heller ingen føling med hvor hårdt saven belastes.

Træthed

Når man gennem nogen tid belastes fysisk, så reagerer kroppen med træthed.

Efterhånden som tiden går bestræber føreren sig på at holde takten, og det gør han ved at anstrenge sig lidt mere. Ved en mindre anstrengelse forøges antallet af hjerteslag, og samtidig føler føreren sig mere energisk.

Flere beslutninger end en pilot

Den svenske forsker Arne Nåbo har set specielt på hvor mange beslutninger en skovmaskinfører skal træffe under sit arbejde.

I løbet af fem minutter kan en maskinfører skove omkring 6 træer. For at gøre dette skal han træffe en mængde beslutninger, og inden for hver beslutning findes en række forskellige faktorer og alternativer der skal bedømmes.

Arne Nåbo har beregnet at for den fører der skal hugge 6 træer ud af 20 mulige er der 38.760 forskellige alternativer at vælge imellem. Ser man på fældningsoperationen alene er der 720 forskellige muligheder at lægge træerne ned på.

Arne Nåbo siger at en skovmaskinfører træffer flere afgørende beslutninger om sit arbejde end en pilot i et fly. Han kan ikke hvile et øjeblik, for så stopper maskinen. Piloten træffer også mange beslutninger, men flyet giver ham mulighed for at tænke sig om et øjeblik fordi det fortsætter med at bevæge sig.

En forkert beslutning kan naturligvis få langt større konsekvenser for piloten. Men også skovarbejderen kan forårsage skader hvis han træffer et forkert valg.

Kilde:

Elisabet Idermark: 38.760 alternativ att avverka sex träd. Naturbrukaren nr. 2, 1993. Tidning från Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.

Men anstrengelsen fører også til træthed, og dermed falder arbejdsevnen. Arbejdsstudierne viser at føreren søger at holde takten så længe som muligt. Tidsforbruget pr. træ er nemlig meget længe konstant. Til gengæld udelader føreren svære valgsituationer, er mindre opmærksom på træer med tør top, overspringer birke med grove grene osv.

Men hvis trætheden fortsat øges, så falder arbejdstakten til sidst. Føreren orker formentlig ikke længere at være lige så opmærksom og håndtere lige så mange informationer som før.

Passiv opmærksomhed

Det er anstrengende hele tiden at skulle være opmærksom. Opmærksomhed bliver en begrænsende faktor for arbejdet. Derfor vil føreren søge at forenkle arbejdet gennem at arbejde med en „passiv opmærksomhed“.

Et eksempel er kranarbejdet. Føreren genkender bestemte situationer og handler forudprogrammeret - uden at tænke nærmere over hvordan og hvorfor.

Også ved udvisningen er der tale om passiv opmærksomhed. Selvfølgelig var de gamle erfarne kunne de ikke fortælle noget om de træer som de havde fjernet ved tyndingen. Flere vidste ikke hvor mange stammer de havde efterladt pr. ha.

Føreren tynder ud fra et indre billede af bevoksningen før og efter tynding. Han tynder ud fra rutinen og gør som han plejer at gøre.

Derimod kræver arbejdet med selve skovningsaggregatet en aktiv opmærksomhed. Derfor er det en fordel at have en stærk og smidig kran og et kvikt arbejdende aggregat - det kræver mindre opmærksomhed og sparer på førerens kræfter.

Forslag til forbedringer

Undersøgelserne har ført til forskellige forslag til hvordan førerens arbejde kan lattes.

Det vil være en fordel med mere automatik i kran og skovningsaggregat. Fx således at føreren kan udvælge det træ der skal fældes med en laserstråle. Kranen styres så automatisk hen til træet - hvorefter føreren overtager kommandoen.

Det betyder at han får mulighed for at slippe af et øjeblik, han kan se sig omkring og planlægge det næste skridt. Det burde også give færre spændinger i nakke og skuldre - en af årsagerne til spændinger er jo netop de alt for få mikropausser.

Føreren får de fleste informationer om bevoksningen gennem øjnene. Derfor er det en fordel at udsynet forbedres.

Man kan montere et spejl som gør det lettere at se trætoppene. Udsynet forbedres også hvis kabinen kan holdes vandret hele tiden, og hvis kabinen dæmpes mod vibrationer.

I de svenske skove kan det være svært at orientere sig fordi bevoksningerne er meget store. Derfor foreslås det at anvende et navigationssystem, som kan bestemme den nøjagtige position med stor nøjagtighed ud fra radiosignaler fra satellitter. På en lille computer kan man da se hvor maskinen står i forhold til veje, grøfter og andre terrængenstande.

Mange maskiner giver også forslag til tømmerstokkens længde i form af et tal - men føreren bruger sjældent denne oplysning. En bedre hjælp er det at få markeret et forslag til kappede ude på selve stokken med en lysstråle.

En anden løsning er at bruge flere sanser til at videregive informationer. Synet er hårdt belastet, men der er en stor ledig kapacitet i følesansen.

Savknappen kunne fx. slå fra når træet er gennemsavet. Eller håndtaget til kranen kunne gå mere trægt når der er brug for mere kraft. Føreren ville få en bedre fornemmelse for hvordan saven og kranen belastes og kan dermed nemmere skåne maskinen.

Danske maskinførere

Undersøgelsen har som nævnt omfattet svenske maskinførere der arbejder under svenske skovforhold. Men arbejdet i de danske skove minder meget om de svenske, og derfor vil det være interessant at høre danske skovmaskinførere:

Kan I genkende nogle af resultaterne fra den svenske undersøgelse? Har I gode ideer til at gøre maskinarbejdet mindre belastende og modvirke træthed i det daglige arbejde? Er der forslag til forbedringer af skovningsmaskinen eller arbejdets organisering?

Redaktionen modtager gerne indlæg - korte eller lange - om emnet. Så derfor fat pennen og lad os høre om hvordan danske skovmaskinførere opfatter deres arbejde.

Redaktionen

manøvreringen af maskinen og bedømmelsen af bevoksningen. Så kan skovningen foretages af en robot, mens maskinføreren kan stå på skovbunden og beslutte hvilke træer der skal fældes.

Træthed er en beskyttelse mod overanstrengelse. Derfor må føreren også selv være lydhør over for kroppens signaler og om nødvendigt nedsætte tempoet.

Føreren skal til enhver tid kunne arbejde i det tempo der passer ham. Der er imidlertid snævre grænser for selv at planlægge arbejdet. Derfor må der være mulighed for at skifte mellem forskellige typer af arbejdsopgaver i løbet af dagen og gøre det lettere at samarbejde i grupper.

sf

Bevar friheden i arbejdet

Der kan altså gøres meget for at lette arbejdet ved tekniske forbedringer på maskinen. Dermed kan føreren koncentrere sig om det arbejde som maskinen ikke kan foretage - udvisning af træerne og en skånsom manøvrering af maskinen.

Ser man endnu længere ud i tiden kan man forestille sig at adskille

Kilder:

Sten Gellerstedt: *Att gallra med skogsmaskin. Skogsakta nr. 6, 1994. 4 sider. Udgivet af Sveriges Lantbruksuniversitet, skogsvetenskapliga fakulteten. Uppsala og Umeå.*

Befria föraren från maskinen. *Skogsteknik 1/94, side 2-3. Udgivet af Sveriges Lantbruksuniversitet, inst. för skogsteknik, Garpenberg.*

Helena Åström: *Befria föraren från maskinen. Naturbrukaren nr. 2, 1993. Tidning från Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.*

Forstplanteskolen Verninge

FUGLEKILDEVEJ 20 · 5690 TOMMERUP · TLF. 64 75 12 88 · FAX 64 75 14 85

SPECIALPLANTESKOLE FOR

skov-, læ-, hæk-, og hegn- samt vildtremiseplanter

Pristortegnelse sendes på forlangende

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter

KVALITET, SERVICE OG SAMARBEJDE

når det gælder planter til

- skov
- pyntegrønt & juletræer
- læplantning
- vildtbeplantning

JOHANSENS PLANTESKOLE ApS

Tømmervej 15 · 7080 Børkop · Tlf. 75 86 62 22 · Telefax 75 86 93 08

Vælg Johansens planteskole hvis du tænker og handler langsigtet

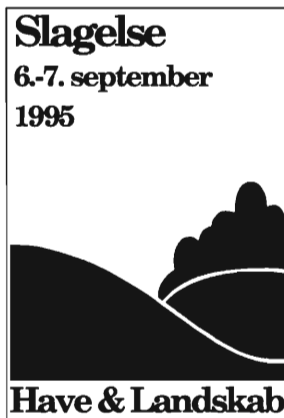
Mangel på papir

Avisforlag over hele verden er for tiden ramt af knaphed på papir, oplyser det schweiziske tidsskrift Wald und Holz. Situationen er især vanskelig for de aviser som i begyndelsen af året undlod at forny deres kontrakter under indtryk af det høje prisniveau. De havde håbet at kunne købe ind senere på spotmarkedet - men her er støvsuget.

Der er to årsager til knapheden og prisstigningerne på omkring 30% siden årsskiftet. Kapaciteten hos producenterne er faldet svagt de senere år fordi urentable anlæg er lukket i perioden med meget lave priser. Samtidig er forbruget af avisepapir steget, især i Fjernøsten.

I lande som Korea, Taiwan, Malaysia og Indonesien stiger behovet med 8-10% om året som følge af stigende velstand og mindre analfabetisme. Asiaterne betaler uden videre 1000 dollar/ton avisepapir, mens markedsprisen i USA er omkring 700 dollar.

Kilde:Wald und Holz 6/95

Nu 90 udstillere

I starten af maj var der tilmeldt 90 udstillere til Have & Landskab, der afholdes 6.-7. september 1995 i Slagelse. Det er anden gang der afholdes en arbejdende udstilling for have-, park- og landskabssektoren. Tilmeldingsfristen er 1. juni hvis man vil sikre sig omtale i kataloget der fungerer som adgangsbillet.

Udstillingen finder sted på Jernbjerggård, Teknisk Skoles jordbrugsafdeling. Der har igennem de sidste to år været lavet mange forberedelser så maskinerne kan arbejde under realistiske forhold.

Der er græsplæner således at der bliver omkring 2000 m² til hver klippe-maskine. Minigraverne får også 1-2000 m² at arbejde på.

Der er samlet en stor bunke parkaf-fald til komposteringsmaskiner og flis-huggere. Også belægnings- og terræninventar bliver der lejlighed til at se i en større helhed.

I en eksisterende park er i et antal bede vist 100 forskellige planter som egner sig til bunddække. Arrangørerne vil gerne slå et slag for et mere varieret plantevalg på dette område.

Der er anlagt en rute på 3 km, som fører forbi alle udstillere, men arrangørerne anbefaler at man afsætter en hel dag til at gennemgå udstillingen.

Kilde:Pressemeddelelse

Skovbrug på Internet

Hvis man er tilkoblet det verdensomspændende Internet kan man nu slå op i en database om dansk forskning i bæredygtig skovdrift. Formålet er at skovbrugsforskere over hele verden kan undersøge nuværende og kommende projekter inden de selv begynder på et projekt.

Databasen indeholder navn på organisationen, projekttitel, tidsforløb, status, navn og adresse på kontaktpersoner samt en kort beskrivelse af projektet. Der oprettes desuden et elektronisk diskussionsforum om emnet.

Forskningsministeriet støtter projektet sammen med Skov- og Naturstyrelsen og Forskningscentret for Skov & Landskab.

Man kan se det foreløbige indhold af databasen ved at slå op på URL: [gopher://iufro.boku.ac.at/](http://iufro.boku.ac.at/).

Kilde:Fredag Morgen, fra Forskningsministeriet

Læhegn i Kina

Kina er et skovfattigt land og er derfor plaget af de problemer dette medfører, bl.a. støvstorme. Men de har også gjort noget ved det.

I det nordlige Kina, op mod Gobi ørkenen, findes Den Store Mur. Den har en højde på fire til tolv meter og strækker sig over hele 3500 km.

Langs med denne mur er i de seneste fyre år plantet et kæmpe læhegn med en længde på 2400 km og bestående af 300 millioner elmetræer. Og dette verdens største læhegn har naturligvis fået navnet Den Store Grønne Mur.

En amerikansk klimaforsker fra National Oceanic and Atmospheric Administration i Colorado har undersøgt hvordan dette læhegn har påvirket klimaet i hovedstaden Beijing og de to store byer i vest, Jilantai og Beyinmaodao.

Tidligere måtte indbyggere i Beijing acceptere støvstorme i 90 timer hver måned, og det er i dag faldet til 10 timer. Antallet af forårsstorme er faldet fra tyve til fem. Årsagen angives at være læhegnet.

Kilde:Berlingske 16.4.95

SkogsElmia

SkogsElmia 95 - 1500 m³ på tre dagar!

Det blir som vanligt full aktivitet i Elmias skogen. Nya skogsområden står beredda att släppa in både publik och maskiner till årets skogsfest den 1 - 3 juni.

Bruun, BJM, Finntrac, NokkaTune, Gremo, Hemek, Hypro, Loggtech, NIAB, Ponsse, Rottne, Sisu(Valmet), Skogsjan, Storebro Forestry, Timberjack, Tufab, VME, VOTEC m.fl kommer att gallra och slutavverka 500 m³ per dag!

Runt maskinerna finns alla tillbehör som behövs för att hålla en effektiv maskinpark igång.

SkogsElmia 95 blir med andra ord en komplett skogsmässa för den nordiska publiken, med maskiner och teknik för både "storskogsbruk" och skogsägare.

Missa inte årets skogsfest!

SkogsElmia 95, 1-3 juni.

Box 6066, 550 06 JÖNKÖPING
Tfn +46 36-15 20 00, Fax +46 36-16 46 92

PROJEKT BÆREDYGTIG SKOV

Af projektkoordinator Peter Sørensen, Nepenthes Consult, og forstfuldmægtig Jens Emborg, Skovpolitisk Kontor i Skov- og Naturstyrelsen.

Nu undersøges betydningen af „bæredygtig skovdrift“ for den enkelte ejendom.

Skov- og Naturstyrelsen har engageret Nepenthes Consult til - i samarbejde med skovbrug, forskning og interesseorganisationer - forsøgsvist at formulere detaljerede retningslinier for bæredygtig skovdrift. På den baggrund udarbejdes fire „bæredygtige“ driftsplaner.

Projekt Bæredygtig Skov er udviklet af Skov- og Naturstyrelsen og Nepenthes Consult i efteråret 1994.

Projektet tager udgangspunkt i den internationale proces, som blev startet af Brundtland og ført videre med de senere Rio- og Helsinki-møder. Processen arbejder hen imod en bæredygtig udnyttelse af klodens ressourcer, herunder også skovressourcer. Det vil sige en skovudnyttelse, som på samme tid er økologisk, økonomisk og socialt forsvarlig.

Naturlig foryngelse af bøg - et typisk billede fra Østdanmark. Kan denne skovdrift betegnes som bæredygtig? Og hvordan skal skoven drives fremover for at blive betegnet som bæredygtig? Disse spørgsmål skal afklares i det nye projekt.

Der er dog stor usikkerhed om den præcise fortolkning af begrebet „bæredygtighed“, når det gælder den enkelte skovejendom - statslig såvel som privat (hvis der da er nogen forskel). Der er derfor behov for en nærmere definition af, hvordan bæredygtig skovdrift kan gennemføres i praksis på det enkelte skovdistrikt.

Denne viden efterspørges i høj grad af skovejere og praktikere.

I de forhandlinger, der føres om tropisk træ har man allerede omsat kriterierne til driftsniveau.

En omsætning af kriterier til ejendomsniveau kan også give vigtige erfaringer før kommende diskussioner om mærkning af bæredygtigt dyrket træ (certificering). Her vil forbrugeren næppe acceptere dokumentation af bæredygtighed på nationalt niveau.

Nepenthes foreslog på denne baggrund Skov- og Naturstyrelsen at gennemføre Projekt Bæredygtig Skov. Miljøministeriets *Strategi for Bæredygtig Skovdrift* fra 1994 skulle her følges op af en operationalisering af bæredygtighedsbegrebet. Det sker gennem udvikling og afprøvning af et sæt retningslinier for bæredygtig skovdrift på ejendomsniveau.

Projekt Bæredygtig Skov er nu sat i gang og gennemføres i løbet af 1995.

Formål

- Projektets overordnede mål er ...
- * at opstille et sæt operationelle (praktisk anvendelige) retningslinier for bæredygtig skovdrift på ejendomsniveau.
 - * at afprøve retningslinierne på private og statslige skovejendomme gennem udarbejdelse af „bæredygtige“ skovplaner.

Retningslinierne skal tage udgangspunkt i de internationale aftaler, som Danmark har underskrevet og er forplig-

tet til at efterleve. For eksempel Rio-konventionerne og Helsinki-resolutionerne.

Der lægges vægt på, at retningslinierne udformes, så de kan vinde størst mulig tilslutning blandt skovbrugets praktikere.

Dette sikres ved at inddrage en række institutioner, interesseorganisationer og praktikere i formuleringen af retningslinierne. Det sker dels med tilknytningen af en følgegruppe til projektet, dels med høringer i en bredere kreds af organisationer.

Styringen af projektet sker gennem følgegruppen, der har Skov- og Naturstyrelsens vicedirektør Jens Bjerregaard Christensen som formand. Den konkrete ledelse varetages af Nepenthes Consult.

Projektet indeholder yderligere en faglig dokumentation og vurdering af retningslinierne, for at sikre deres gennemslagskraft. Det faglige arbejde varetages af 3 temagrupper med en række førende skovbrugseksperter som medlemmer.

Organisering

Projektet omfatter disse enheder:

Projektgruppen består af 4 projektsatte. Den er ansvarlig for projektets koordinering. Dertil skal den bearbejde forslag til retningslinier for bæredygtig skovdrift, udvikle planlægningsmetoder, udarbejde eksempler på „bæredygtige“ driftsplaner og skrive den endelige projektrapport.

Følgegruppen er sammensat af repræsentanter for interesseorganisationer og institutioner (se boxen). Den skal afveje de faglige og politiske interesser i forbindelse med formuleringen af retningslinierne.

Temagrupperne (3 stk) består af en række forskere. De skal give en faglig vurdering af konsekvenserne af de foreslåede retningslinier ud fra henholdsvis en økologisk, en økonomisk og en sociologisk vinkel. Resultaterne præsenteres i 3 temarapporter.

Skovdistrikterne (4 stk) lægger arealet til udarbejdelsen af driftsplaneksempler, og de stiller erfaring og information til rådighed.

Høringsgruppen består af en bred kreds af organisationer og institutioner. Den indgår i projektets start- og slutfase, hvor retningslinierne sendes til høring.

Nepenthes Consult er altså ansat som en form for proceskonsulenter af Skov- og Naturstyrelsen til at gennemføre processen og projektet.

Retningslinier for bæredygtig skovdrift

Som udgangspunkt for projektarbejdet og den indledende høringsfase er der formuleret et sæt foreløbige retningslinier for bæredygtig skovdrift på ejendomsniveau.

Projektet søger at udpege de centra-

Følgegruppens sammensætning

Skov- og Naturstyrelsen, Vicedirektør *Jens Bjerregaard Christensen* (formand for følgegruppen)

Skov- og Naturstyrelsen, Skovpolitisk kontor, Skovrider *Claus Jespersen*

Skov- og Naturstyrelsen, Skovpolitisk kontor, Forstfuldmægtig *Jens Emborg* (sekretær for følgegruppen)

Skov- og Naturstyrelsen, Driftsplan-kontoret, Skovtaksator *Niels Juul Bundgaard Jensen*

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Sektion for Skovbrug, Professor *J. Bo Larsen* (formand for temagruppen om økologi)

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Sektion for Skovbrug, Lektor *Per Holten Andersen* (formand for temagruppen om økonomi)

Forskningscenteret for Skov & Landskab, Direktør *Niels Elers Koch* (formand for temagruppen om sociologi)

Nepenthes Consult, Forstkandidat *Peter Sørensen*

Regnskovsgruppen Nepenthes, Biolog *Klaus Sall*

Danmarks Naturfredningsforening, *Anne Florander*

WWF Verdensnaturfonden, *Anne-Marie Mikkelsen*

Danmarks Jægerforbund, *Niels Kastrup*

Dansk Ornitologisk Forening, *Steffen Brøgger-Jensen*

Friluftsrådet, *Bjarne Furhauge*

SID, Forretningsfører *Ib Skals*

Forstamt Lauenburg, Forstamtmann *Peter Ohff*

Dansk Skovforening, *Martin Einfeldt*

Rye Nørskov, Skovrider *Peter Poulsen*

Nedergaard Skov, Skovrider *Lars Møller Nielsen*

Fussingø Statsskovdistrikt, Skovrider *Johannes Skov*

Ulborg statsskovdistrikt, Skovrider *Bo Holst Jørgensen*

le retningslinjer. Dette kan indebære en prioritering, samt måske en indsnævring af de første retningslinjer for at gøre dem praktisk anvendelige

De foreløbige retningslinier er baseret på Miljøministeriets Strategi for Bæredygtig Skovdrift. Det er valgt at lade Strategiens 18 kriterier og deres underpunkter danne grundstrukturen for udkastet til retningslinier på ejendomsniveau. Dog er kun medtaget de krite-

rier og underpunkter som har tilknytning til den enkelte ejendom.

Retningslinierne er derefter udbygget gennem en nærlæsning af en række internationale konventioner, erklæringer, resolutioner og retningslinier, som handler om bæredygtig skovdrift eller relaterede emner.

Disse er suppleret med en række danske kilder, som indeholder retningslinier for hensyn i skovdrift, som falder ind under emnet. Der er ikke tale om en absolut og tilbundsgående analyse, men en screening af de vigtigste kilder.

De foreløbige retningslinier skal kun betragtes som en råskitse. Det er endnu ikke forsøgt at udfylde huller eller specificere kriterier og retningslinier udover hvad de anvendte kilder har indeholdt. Der er altså tale om et åbent udspil, som skal konkretiseres i løbet af projektet.

Desuden skal der ske en tilretning af retningslinierne i forhold til, hvad der er praktisk gennemførligt. Dette vil omfatte følgende processer:

- * Høring i høringsgruppen
- * Bearbejdning i følgegruppen
- * Bearbejdning i projektgruppen
- * Bearbejdning i temagrupper
- * Afprøvning på skovdistrikter

Nepenthes Consult

Nepenthes Consult er et konsulentfirma startet i 1994 af Regnskovsgruppen Nepenthes. Firmaet

- * rådgiver om bæredygtig og naturnær skovdrift, herunder udarbejdelse af driftsplaner
- * udfører forstlig lokalitetskortlægning
- * udfører registrering af økosystemer og biologiske nøglelokaliteter
- * tilbyder økologisk opformering af lokale og egnskarakteristiske træer og buske.

Fire bæredygtige skovplaner

Ved en omlægning til bæredygtig skovdrift bliver skovplanen et helt centralt element. Det skyldes ikke mindst, at beslutningerne i skovdriften bliver mere komplekse, når hensyn til natur og økologiske forhold skal inddrages.

Et af hovedmålene med projektet er derfor at udarbejde eksempler på driftsplaner, som bygger på det opstillede sæt retningslinier for bæredygtig drift.

I forhold til traditionel planlægning betyder det, at sociale og økologiske forhold på skovdistrikterne i langt højere grad skal registreres og indarbejdes i selve planlægningsgrundlaget. Der vil derfor blive registreret jordbundsforhold, floratyper og biologiske nøglebiotoper samt sjældne og truede arter i de udvalgte skovområder

Det er ikke muligt at skabe en bæredygtig tilstand fra den ene dag til den anden. En vigtig del af planlægningsarbejdet bliver derfor at beskrive, hvordan en mere bæredygtig tilstand kan skabes over tid.

Yderligere vil det være nødvendigt at opstille en række særlige planforskrifter og dyrkningsmodeller, som er tilpasset lokale forhold i den enkelte skov.

Retningslinierne for bæredygtig skovdrift skal i denne forbindelse opfattes som en referenceramme for udarbejdelsen af lokalt tilpassede planforskrifter.

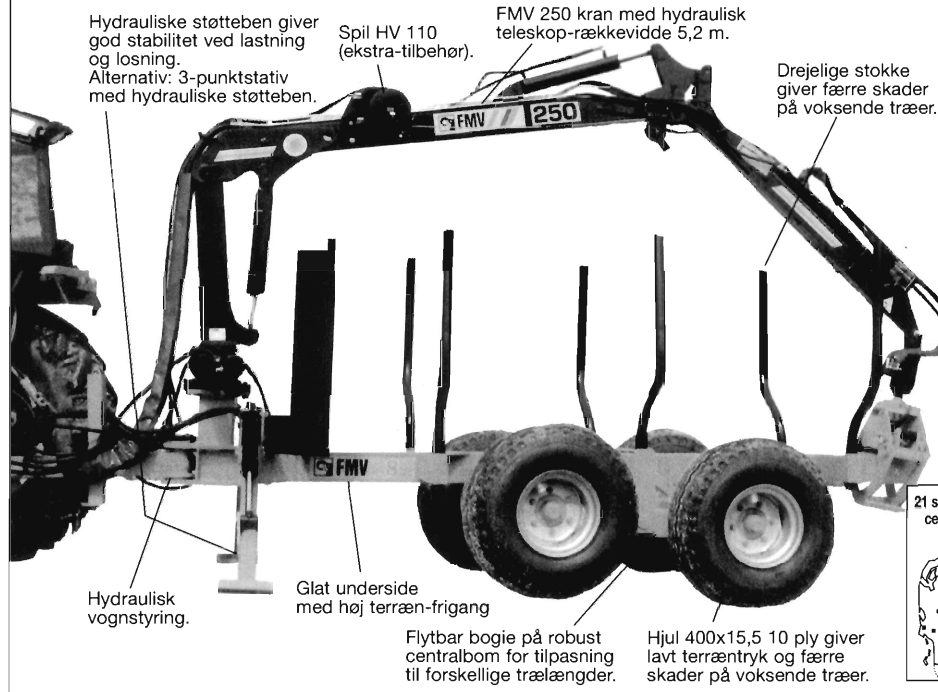
Fussingø Statsskovdistrikt, Ulborg Statsskovdistrikt, Rye Nørskov og Nedergaard Skov lægger arealer til de „bæredygtige“ driftsplaner. Områderne er valgt, så de repræsenterer vigtige danske skovtyper for at gøre projektets resultater alment gyldige.

FMV er den fleksible løsning ved landbrug/skovbrug

Stærk i skoven

FMV skovkranen er hurtigt omstilbar fra montering på skovvogn til montering direkte på traktor - og er derfor den ideelle løsning ved blandet landbrug/skovbrug.

Hydrauliske støtteben giver god stabilitet ved lastning og losning. Alternativt: 3-punktstativ med hydrauliske støtteben.

Spil HV 110 (ekstra-tilbehør).

FMV 250 kran med hydraulisk teleskop-rækkevidde 5,2 m.

Drejelige stokke giver færre skader på voksende træer.

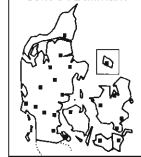
Hydraulisk vognstyring.

Glat underside med høj terræn-frigang

Flytbar bogie på robust centralbom for tilpasning til forskellige trælængder.

Hjul 400x15,5 10 ply giver lavt terræntryk og færre skader på voksende træer.

21 salgs- og servicecentre i Danmark

FMV-importør for Danmark

Telefon 98 17 74 66 anviser nærmeste forhandler

FRILUFTSLIV I STATSSKOVENE

Statsskovene skal opfylde befolkningens behov for friluftsliv. Men det skal afvejes over for hensyn til produktion, naturbeskyttelse mv.

Der lægges større vægt på hensyn til den 'almindelige skovgæst' frem for organiserede grupper der kan belaste naturen.

De fleste konflikter omkring friluftslivet opstår mellem forskellige grupper. Der anvendes en række midler til at løse disse konflikter.

Statsskovene skal rumme både 'hårde' aktiviteter som ridning og den 'almindelige skovgæst' som vil nyde naturen og roen. Det sker bl.a. ved at rytterne henvises til kun at benytte ridestier.

Der er nu for første gang udarbejdet en samlet oversigt over friluftslivet i statsskovene - eller mere præcist arealer under Skov- og Naturstyrelsen. Et lille hæfte på 48 sider, som er henvendt til skovgæsterne og ment som et udspil til en dialog.

Titlen „Oplevelser i statsskovene“ viser at den kun omfatter statens arealer. Det understreges da også på bagsiden at „muligheder og rettigheder der beskrives i dette hæfte kun gælder statsskovene. De kan ikke umiddelbart overføres til andre skov- og naturarealer, der ejes af private, selskaber, kommuner m.fl. Her henvises til de generelle regler i naturbeskyttelsesloven og tilhørende bekendtgørelse.“

Statsskovene har flere forpligtelser og flere besøgende end de fleste private skove. Men der kommer skovgæster i alle skove, og de private skovejendomme har også behov for at udforme en politik på friluftsområdet.

Her kan det være nyttigt at kende statsskovenes politik, og derfor omtales i det følgende hovedpunkter fra det nye hæfte.

25 mio. gæster

Statsskovene har hvert år over 25 millioner skovgæster. Langt den mest udbredte form er stadig de „stille, ensomme eller familiebaserede ture“.

Men der er en tendens til at en større del af publikum ønsker et mere aktivt friluftsliv, hvor naturen er rammen om udfoldelser der har karakter af præstation eller opøvelse af færdigheder. Der er også tendens til at mere friluftsliv foregår i foreninger.

Målene

Det overordnede mål for statsskovene er at opfylde befolkningens og turisternes friluftsbehov. Men det skal afvejes over for hensyn til produktionen og beskyttelse af natur og kulturminder.

Der er tale om konkrete valg, afhængig af de lokale forhold. Men der skal tungtvejende grunde til at begrænse den almindelige adgang til statsskovene.

De forskellige aktiviteter skal tilpasses hinanden, så der ikke opstår gnidninger. Det er et mål at statsskovene skal give plads til de fleste former for friluftslivsaktiviteter.

Når det er nødvendigt at prioritere vil 'den almindelige befolknings' almindelige skovtur blive tillagt størst vægt. Og den uorganiserede brug vil blive vægtet højere end den organiserede.

Børn og unges brug prioriteres højere end andre aldersgrupper. Og bybefolkningen prioriteres særlig højt.

Der tages særlige hensyn til aktiviteter for handicappede, ældre og grupper af særligt belastede unge.

Af hensyn til beskyttelse af naturen og for at sikre oplevelser ved de 'blide' aktiviteter vil der fremover ske en kraftigere styring af de 'hårde' aktiviteter.

Motoriserede, meget støjende eller på anden vis meget dominerende aktiviteter tillades kun på tidspunkter eller steder hvor de ikke kolliderer væsentligt med de øvrige, højere prioriterede friluftslivsformer som 'skovturen' og de stille aktiviteter.

Ønsker om 'hårde' aktiviteter vurderes ud fra om udøverne er afhængige af naturen, eller om aktiviteterne lige så godt kunne foregå andre steder. I vurderingen indgår om naturoplevelserne beriger dem der dyrker friluftslivsaktiviteter.

Formålet med naturvejledning er at give skovgæsterne større naturforståelse og miljøbevidsthed. Skov- og Naturstyrelsen vil fastholde niveauet og den høje kvalitet af naturvejledningen, som udøves af alle kategorier af medarbejdere. (Fra en organiseret cykeltur i Tisvilde Hegn).

Det samme gælder ved ansøgninger om at etablere anlæg på arealerne, og her især baner til eksempelvis golf, skydning og moto-cross.

Flersidig drift

Statsskovene drives flersidigt - dvs. ud fra ønsket om at frembringe så mange produkter som muligt i samme område.

Umiddelbart kunne det synes at være lettere at tilgodese de forskellige interesser ved at tildele dem hver sin plads - én skov til træproduktion, én til jagt, én til orienteringsløb osv. Denne model kendes fra USA, men der er stigende problemer med at finde arealer nok. Og i et lille tætbeholdt land som Danmark er det slet ikke muligt.

Derfor er princippet at skaffe plads til de fleste aktiviteter i det samme område. Man forsøger at forene al slags benyttelse på det samme areal ved at fordele dem over tid - både over døgnet og over året - og eventuelt ved at lægge visse begrænsninger.

Flersidighed betyder ikke at alle arealer skal skæres over samme læst - der skal også være steder der imødekommer de skovgæster der søger noget særligt. Afhængigt af områdernes natur og beliggenhed vil faciliteter variere fra

det parkagtige til det 'vilde' hvor der ingen særlig indsats gøres for friluftslivet.

For en stor del af befolkningen har det stor værdi selv at skulle bane sig vej, opleve og tolke - de søger den 'uberørte natur'. Nogle gæster opfatter den 'iscenesatte natur' med anlagte stier, skilte, naturformidling mv. negativt.

Derfor fremhæves det i hæftet at „i statsskovene værnes om 'retten til at fare vild i Rude Skov' og 'retten til at få en våd sok ved Rørbæk Sø. Men det sikres også at 'den almindelige borger' kan finde vej og nå tørskoet hjem“.

Konflikter

Naturen er robust over for de almindelige former for friluftsliv. Fx påvirker selv mange menneskers trave- og cykelture sjældent naturen på en uacceptabel måde.

Omvendt kan få menneskers aktiviteter med eksempelvis moto-cross maskiner meget hurtigt overstige grænserne for hvad der er acceptabelt i naturen.

De hyppigste konflikter i forbindelse med friluftslivet er mellem udøverne indbyrdes. Familieskovturen forstyrres af rytteren eller et larmende selskab. Hesten forstyrres af den løse hund. Jægeren forstyrres af orienteringsløberen, og ornitologen af joggere.

Skov- og Naturstyrelsen mener at „der findes ikke noget objektivt grundlag for at fastlægge naturens 'bæreevne' for friluftsliv. Det vil altid være en politisk og subjektiv vurdering hvilke og hvor store forandringer, skabt af friluftslivet, der kan accepteres“.

Midler

Hæftet giver en række eksempler på hvordan man søger at løse disse konflikter:

- * En del af konflikterne løses ved at styre færdslen og brugen af arealerne - „kanalisering“. De fleste skovgæster færdes på veje og stier og tæt på parkeringspladser og kan dermed styres uden om sårbare naturområder. 'Hårde' aktiviteter kan også styres - fx ved ridestier.
- * Der findes visse regler for publikums færdsel og ophold. Man søger dog også at lempe reglerne visse steder. Nogle steder findes hundeskove hvor hunde må gå uden snor. Det er generelt forbudt at tænde bål eller slå telt op - men er tilladt på særlige bålpladser eller lejrpladser. Det understreges at der også fremover vil være regler i statsskovene som håndhæves og forklares.

- * Der gælder særlige regler for organiserede grupper. De kan betyde at der skal søges tilladelse så ønskerne kan ses i sammenhæng med hensyn til natur, produktion og andre brugere. Som regel kan aktiviteten gennemføres, men måske under visse betingelser. Der vil i løbet af 1995 blive udarbej-

det nye regler for den organiserede færdsel således at flere af de 'bløde' aktiviteter uden videre er tilladte. Det kan tilføjes at 7% af det bevoksede areal i statsskove har status af 'beskyttet skov' hvor øvelser, løb mv. principielt er forbudt.

- * En del aktiviteter styres gennem for-

skellige former for brugerbetaling - se nærmere herom neden for.

- * Statsskoveene er af historiske grunde noget skævt fordelt over landet - Fyn, Lolland, Midt- og Sydsjælland rummer meget få statsskove. Derfor vil man ved skovrejsning prioritere de egne i landet der kun har få statskove - og iøvrigt bynære og turistnære arealer.

NYT SKILTEDESIGN

Figur 1. Piktogramstander

Der er ved at blive indført et nyt og ensartet design på skilte, bomme mv. for alle statsskove. Det fælles design vil i sig selv signalere at området er statskov, og det vil rydde op i den jungle af mange forskellige skilte som ses i dag.

Skiltene opsættes ved adgangsveje og P-pladser i statsskove, men ikke i selve naturområderne. Ved alle adgangsveje opsættes en piktogram-stander (hvor det i enkle tegninger forklares fx at hunde skal føres i snor). Ved større adgangsveje opsættes desuden informationstavler med kort samt eventuelt en kasse med områdets vandretursfolder.

Stativerne fremstilles i vid udstrækning lokalt ud fra en fælles vejledning.

Der er gået mange overvejelser forud for det nye design - det er mere end 25 år siden ideen første gang blev bragt frem. Der har i de senere år været fremstillet flere forslag i såvel metalrør som træplanker.

Forslagene er blevet opstillet flere steder i landet, så skovgæsterne kunne give deres mening til kende. Det endelige resultat blev - heldigvis - en løsning baseret på skovens materialer, nemlig kraftige stolper og planker i træ, malet svenskrød. Der er tale om en særdeles solid og gedigen udførelse som (forhåbentlig) vil vise sig sikker mod hærværk.

Programmet omfatter en piktogramstander (figur 1) og standere til skilte i A4 og A3 (alle med én stolpe). Til større kort findes et kortbord og et højskilt (figur 2), begge med to stolper. Endelig er der en bom (figur 3), forskellige typer af vejviser-skilte og en folderkasse.

De nye skilte og bomme er allerede sat op en række steder i statsskove. Det er hensigten at programmet skal gennemføres i fuld udstrækning inden år 2000.

Figur 2. Højskilt med kort og piktogrammer.

Figur 3. Bom som lukker en skovvej.

Der vil også fremover være regler for friluftslivet, som skal håndhæves og forklares.

Brugerbetaling

Næsten alle friluftsk aktiviteter i statsskovene er gratis for brugerne. Der er dog en række tilfælde hvor det er fundet hensigtsmæssigt at opkræve en betaling:

- Der kræves betaling for aktiviteter, hvor der traditionelt har været et marked - fx jagt og fiskeri. Det samme gælder hvor skovdistriktet yder en særlig service, eksempelvis oprydning og rengøring.
- Der kræves leje for benyttelsen hvor områder „specialindrettes“ mod ét formål - fx golfbaner - og i tilfælde hvor brugerne opnår „eksklusive rettigheder“ til bygninger eller arealer - fx til war-games.
- Der opkræves afgift for kommercielle arrangementer, fx. ved koncerter og fra rideskoler. Begrundelsen er her at statsskovene skal vælges for deres beliggenheds eller kvalitets skyld - og ikke fordi de er billigt.
- Der kræves afgift ved store arrangementer eller kommercielt salg af varer og udbud af arrangementer i statsskovene.

Der kan ske nedslag i lejen hvor der lejes ud til almenyttige, ikke-erhvervs-mæssige formål eller fremme af natur-

AKTIVITETER I DAG

Statsskovene omfatter 180.000 ha. Heraf er 108.000 ha bevokset (den store andel ubevoksede arealer skyldes at Skov- og Naturstyrelsen administrerer de fleste statsejede naturarealer).

Det er hensigten at forøge indsatsen for friluftslivet fremover, især hvor de afbøder konflikter mellem brugergrupper og hensynet til naturen. I nogle tilfælde foreligger der konkrete målsætninger frem til år 2000.

Statsskovene rummer i dag:

- * 325 markerede naturstier på over 1400 km.
- * 25 markerede skiløjper på over 250 km (men det tilføjes at der kan ikke gives snegaranti!).
- * 90 ridestier på over 600 km.
- * 70 fugle- og udkigstårne, hvorfra dyrelivet kan iagttages uden at blive forstyrret. Antallet fordobles inden år 2000.
- * 5 skovlegepladser, udført i naturlige materialer. Omfatter fx klatretræ, gyngereb, borde og bænke, bålsted og „madpakkehus“. Antallet forøges til 30 inden år 2000.
- * 1200 parkerings- og rastepladser.
- * Over 200 bål-, grill- og festpladser. Antallet fordobles inden år 2000.
- * 100 lejrpladser der kan benyttes af ungdomsorganisationer og fremover også skoleklasser. Antallet fordobles inden år 2000.
- * 100 primitive overnatningspladser i statsskovene (der kan slås telt op og normalt også tændes bål). Antallet øges med 25% inden år 2000.
- * 16 shelters (primitive læskure der giver mulighed for madlavning - og overnatning når vejret er godt).
- * 50 hundeskove med ialt 2500 ha hvor hunden må gå frit. Hunde skal være i snor i de øvrige statsskove af hensyn til de øvrige skovgæster og til dyrelivet.
- * 3200 orienteringsløb med 220.000 deltagere afholdes hvert år. De senere år har der været en svagt faldende tendens i antallet. Belastningen varierer meget geografisk, fra 5 løbere/ha/år i de nordsjællandske statsskove, over 3 i østjyske og fynske områder, 1 i plantager ved den jyske vestkyst, mens de jyske hedeplantager kun skal give plads til 1/2 løber/ha/år.
- * Der foretages forsøg med andre typer af faciliteter: Brinksikrede rastepladser for sejlene, trætopvandring hvor publikum kan bevæge sig i 10-20 meters højde og hestefolde ved primitive overnatningspladser.

Udlejning

- * 1 år når man op på at udleje ca. 50.000 ha jagt.
 - * Sportsfiskeri udlejes i 45 søer og vandløb. Der sælges over 5000 fiskekort om året. Det er målet at der også skal være plads til det uorganiserede sportsfiskeri.
- I de kommende år udbydes flere jagtarealer og flere fiskevande.

Naturformidling

- * 6000 ekskursioner, foredrag mv. med 200.000 deltagere afholdes hvert år. Heraf er 1/3 offentligt annoncerede, mens 2/3 afholdes for grupper der har bedt herom. Der kan være tale om brugerbetaling ved bl.a. kommercielle arrangementer eller ture til turister.
- * Over 200 vandretursfoldere (heraf halvdelen „lokale foldere“). Der uddeles hvert år 2 millioner stk.
- * 30 naturskoler i statsskovene med ialt 75.000 elever om året.
- * 60 skovbørnehaver.
- * 32 besøgscentre og udstillinger.
- * 275 alment tilgængelige toiletter.

Omkostninger

Alle disse herligheder har i de senere år kostet 30-35 mio. kr om året i direkte udgifter. Heraf er halvdelen brugt til vedligeholdelse af stier, veje, bygninger mv. Andre poster er renholdelse, oprydning, opsyn, naturvejledning mv.

Distriktets funktionærer bruger i gennemsnit 20% af arbejdstiden på friluftslivet. Hertil kommer administration og information i den centrale styrelse. Disse omkostninger skønnes til ialt ca. 30 mio. kr om året.

Der er i 1994 og 1995 ydet særlige bevillinger til bl.a. styrkelse af friluftslivet. Alt i alt opgøres omkostningerne til 20 kr pr. dansker.

Det skal tilføjes at der i den daglige drift tages mange hensyn til skovgæsterne i forbindelse med træartsvalg, overholdelse af gamle træer, pleje af ubevoksede arealer osv. Disse hensyn viser sig især i form af manglende indtægter.

Der kommer hvert år over 200.000 orienteringsløbere i slotsskoven. Og statskovene rummer ialt 25 markerede skiløjper.

forståelsen hos unge. I visse tilfælde, såsom naturskoler, kan afdriften helt bortfalde.

Det tilføjes at Skov- og Naturstyrelsen har ikke planer om at indføre brugerbetaling for nye områder som styringsmiddel for friluftslivet i statsskovene.

sf

Kilde:

Oplevelser i statsskovene. Friluftslivet på Skov- og Naturstyrelsens arealer. Skov- og Naturstyrelsen 1995. 48 sider, rigt ill. ISBN 87-601-4772-5. Pris: 50 kr. Købes i Skov- og Naturstyrelsen, tlf. 39 47 20 00 kl. 9-12 eller Miljøbutikken tlf. 33 93 92 92.

Brugerråd

For et år siden meddelte miljøminister Svend Auken at der skulle oprettes brugerråd i tilknytning til alle statsskovdistrikter.

- Formålet er at skabe et forum hvor den lokale skovrider kan drøfte driftsplaner og andre aktuelle spørgsmål. (Skoven 6- 7/94, side 269).

Siden da har der været arbejdet videre med planerne, og på et pressemøde den 5. maj fortalte Skov- og Naturstyrelsen om den nærmere udformning.

I en pressemeddelelse siges det at „brugerrådene skal styrke de lokale brugeres engagement i driften og benyttelsen af befolkningens skove, og de skal øge brugernes indflydelse herpå. En meningsudveksling i et lokalt forum kan afdække ønsker, som set fra brugernes synspunkter er meget vigtige, men som kan være svære at opfange for forvalterne af statsskovene.“

Ideen har i det forløbne år været drøftet med en række organisationer, og der er nu udarbejdet retningslinjer for brugerrådernes sammensætning og arbejde:

- * Hvert statsskovdistrikt nedsætter mindst ét brugerråd. Distrikter der dækker store geografisk adskilte områder kan vælge at nedsætte flere råd.
- * Brugerrådene er rådgivende. Det er skovrideren der er ansvarlig for distriktets økonomi - og i sidste ende ligger ansvaret naturligvis hos ministeren og Folketinget.
- * Brugerrådene har lokal repræsentation af Friluftsrådet, Danmarks

Naturfredningsforening, Danmarks Idrætsforbund, samt amter og primærkommuner.

- * Brugerrådene kan have et flertal af medlemmer som repræsenterer lokale organisationer, foreninger, myndigheder eller uorganiserede borgere.
- * Brugerrådene og distrikterne er forpligtet til at afholde mindst et offentligt møde pr. distrikt hvert år - ud over de sædvanlige brugerrådsmøder. På disse offentlige møder kan alle fremsætte ønsker og kommentarer til driften og benyttelsen af statsskovene.

Antallet af medlemmer og sammensætning kan variere efter lokale behov. Der blev nævnt en overgrænse for antal medlemmer omkring 14.

Der er som nævnt plads i rådene til de store organisationer - som i forvejen gør sig gældende i det politiske system, både på landsplan og lokalt plan. Ved pressemødet spurgte flere hvordan man sikrer sig at den „almindelige, skovgæst som blot ønsker fred“ også bliver hørt.

Skov- og Naturstyrelsen er klar over problemet, men har ikke nogen færdig løsning endnu. Det årlige offentlige møde er en af metoderne til at undgå at organisationerne dominerer.

Der blev også fremsat tanker om at der måske kunne vælges en eller flere „almindelige skovgæster“ ved det offentlige møde.

Statsskovdistrikterne er nu i gang med at etablere deres brugerråd, og de skal være i funktion inden oktober 1995. Om to år skal rådernes sammensætning og funktion bedømmes.

NY SKOV I ISRAEL FOR DRONNINGEN

Der indsamles penge til plantning af en ny skov i Israel i anledning af dronningens officielle besøg til efteråret.

Skovplantning er et led i udviklingen af landbruget i Israel idet træerne bremser erosionen.

Freden mellem Israel og Jordan har gjort det muligt for Dronning Margrethe og Prins Henrik at besøge begge lande ved et statsbesøg til oktober 1995.

For at fejre besøget - og freden - har den danske afdeling af Det Jødiske Nationalfond taget initiativ til at udvide Margrethe II's skov i Zecharia ved Jerusalem. Skoven blev etableret ved Dronningens 40 års fødselsdag i 1980, og den er i dag et vigtigt rekreativt område for Jerusalems beboere.

Hvert træ koster 25 kr, og alle der bidrager med mindst 100 kr modtager et smukt diplom med en tegning af Bjørn Wiinblad. En liste med alle bidrageres navne vil blive overrakt Dronningen.

Udvikling af landet

Skovplantning har været et vigtigt led i udviklingen af Israel siden de første jødiske indvandrere kom til Palæstina omkring århundredskiftet. Der var kun ganske få rester tilbage af den skov og savanne der engang fandtes i landet.

Træerne har til formål at skabe læ og holde på den sparsomme jord til gavn for landbruget. Samtidig forskønnes landskabet, og der skabes skyggefulde områder til gavn for friluftslivet. Men da nedbøren er beskednen - og kun falder om vinteren - har træerne endnu ikke nået en størrelse der giver basis for en egentlig træindustri.

Skovplantningen organiseres af KKL, Det Jødiske Nationalfond, der blev grundlagt i 1901 efter den 5. zionistkongres. Her blev zionismens program om etablering af en jødisk stat formuleret.

KKL blev et redskab for udvikling af landet, og de første opgaver var at opkøbe jord. Kun jord købt på retmæs-

Skovene i Israel skal først og fremmest danne basis for friluftsliv, forskønne landskabet og bremse erosion; en egentlig træindustri er der endnu ikke basis for.

sig vis er blevet opdyrket. KKL har arbejdet tæt sammen med kibbutzbevægelsen, og efter 1948 sammen med staten Israel.

I dag omfatter arbejdet især integrering af de nye indvandrere fra Rusland og Etiopien. KKL tager sig af infrastruktur til nye byer, foretager tilplantning, etablerer vandreservoarer til landbruget mv.

For nylig har KKL aftalt med regeringen at beskæftige flest mulige indvandrere inden for skovplantning og træpleje. Nogle fortsætter som skovarbej-

dere eller ved andre opgaver i KKL. De fleste af indvandrerne har imidlertid en uddannelse i forvejen, og de forlader KKL efterhånden som de finder beskæftigelse inden for deres eget fag.

For tiden plantes 3 millioner træer om året, og i hele KKL's levetid er der plantet over 200 millioner træer. KKL har gennem tiden fået mange erfaringer med skovbrug og udnyttelse af vand i ørkenområder og yder bistand til mange u-lande som har lignende problemer.

I de første plantager brugte man kun ganske få arter og provenienser. Man

måtte siden erkende at dette giver risiko for at sygdomme og skadedyr kan angribe store skovområder på én gang. Derfor anvendes i dag frøkilder fra hele Middelhavsområdet og mange forskellige træarter.

Yatir-skoven

Dronning Margrethe har ikke blot lagt navn til skoven ved Jerusalem. Ved dronningens 50 års fødselsdag for fem år siden blev der plantet et mindre område ved Yatir, 32 km nordøst for Beersheba, som ligger i udkanten af Negev ørkenen.

Skoven i Yatir blev grundlagt for 30 år siden. Der plantes hvert år omkring 100 ha, og i dag er der 3000 ha. Yatir skoven er dermed den største skov i Israel.

Der plantes mest nåletræer, men i de senere år er man begyndt at plante løvtræer såsom johannesbrødtræ, eg, flere arter pistacie og acacie. Træerne vokser under vilkår som egentlig burde umuliggøre trævækst - en tør kalkholdig jord og under 200 mm nedbør om året.

Et vigtigt nyt element i området er et „savanne-program“ for at standse erosionen. Her bruger man metoder der blev anvendt af nabatæerne der levede i Negev ørkenen indtil for 1000 år siden. De var dygtige til at udnytte de få, men

Et træ indgår som en del af bomærket for KKL, Den Jødiske Nationalfond.

kraftige regnskyl til at samle vandet i reservoirer og bruge det til overrisling.

Træerne plantes i en fordybning hvor dug og regnvand opsamles, og med god indbyrdes afstand. Der bruges arter som cypres, acacie og palmer. Når der kommer regn om vinteren vokser der græs op mellem træerne, og dette holder på jorden og stopper den kraftige erosion.

Yatir skoven hjælper desuden med at forbedre det lokale miljø ved at rense luften for forurening, forskønne ørkenen og bedre vilkårene for turisme. Der fin-

des også en sommerlejr hvor israelske unge hvert år holder ferie sammen med unge fra andre lande og nye indvandrere.

Yatir skoven er anlagt med midler fra Tyskland, Italien, Frankrig, Belgien, Norge, Sverige, Finland og Danmark. De fleste danske skove er plantet her. (Det gælder dog ikke „Frihedskæmpernes Skov“, som er plantet i 1983 og 1993 til minde om de danske jøders flugt til Sverige i 1943; se Skoven 5/93, side 243).

sf

Udvidelsen af Margrethe II's Skov ved Jerusalem kan støttes ved indbetaling til giro 202-9707, KKL, Det Jødiske Nationalfond, Lille Kongensgade 20, 1074 Kbh. K.

Nærmere oplysninger fås hos KKL, tlf. 33 91 19 91, fax 33 91 19 95.

Alle gaver til KKL på mellem 500 kr og 5500 kr er fradragsberettigede efter ligningslovens § 8a.

Kilder:

Pressemeddelelser fra KKL i Danmark april 1995.

KKL-nyt nr. 2, 1995.

Fotos fra „One day and 90 years - The story of the Jewish National Fund“. Jerusalem 1991.

Skovplanter

Heedeselskabets planteskoler producerer et fuldt sortiment af alle skovplanter. En sikker plantebehandling – fra frø til levering af planterne i vore egne biler hos Dem – er fundamentet for fremtidens skov.

HEDESELSKABET

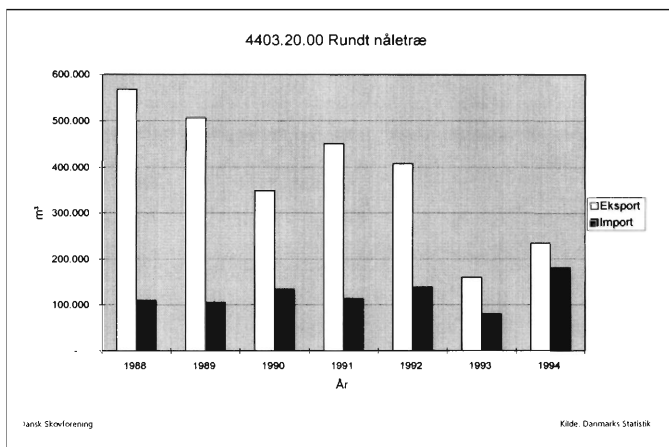
▲
Direkte fra planteskolernes muld til plantningsmaskinerne – just in time!

Planteskolerne:

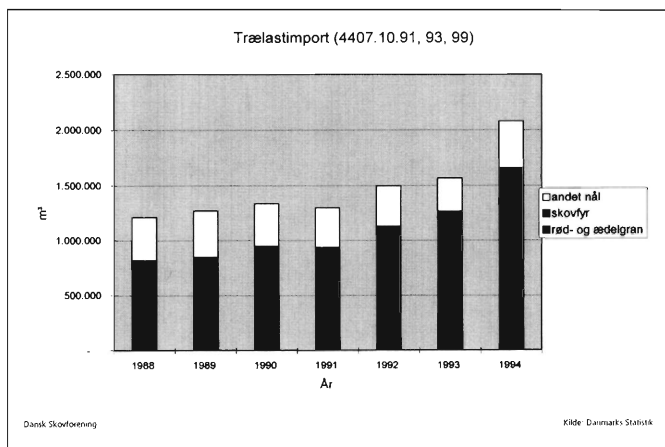
Jylland/

Fyn.....86 87 16 11

Sjælland.53 78 20 09

Import af savet nåletræ 1988-1994.

Handel med rundt nåletræ 1988-1994.

Stor import af nåletræ

For tredje år i træk er importen af nåletræ steget, og der blev i 1994 indført 28% mere end året før. Årsagen er især en stigende aktivitet i møbel- og limtræindustrien. Gennemsnitsprisen lå i 1994 ca. 15% over prisen i 1993.

Sverige står for over halvdelen af den samlede import, mens Finland leverer en tredjedel. Herfra er der et langt spring ned til Polen som det tredjevigtigste land. (Tallene dækker høvlet og skåret nåletræ, dog ikke imprægneret træ).

Der har fra flere sider været peget på de tidligere kommunistiske lande som en stor trusel mod dansk og nordisk skovbrug. I den forløbne periode er der imidlertid sket et kraftigt fald i importen fra SNG/Rusland, de baltiske lande samt Polen:

I 1990 leverede disse lande 253.000 m³ eller 17% af importen, mens de i 1993 kom helt ned på 143.000 m³ (8%). Der skete en mindre stigning i 1994, hvor der blev købt 215.000 m³ i de tre lande - ialt knapt 10%. Men der er ikke

tale om at vi oversvømmes af lavprisprodukter østfra.

Det importerede nåletræ bliver især brugt i møbelindustrien, herefter kommer byggeindustri og emballageindustri.

Import af trælast til Danmark, 1000 m³

Samlet import 1990-1994

1990	1480
1991	1430
1992	1660
1993	1757
1994	2258

Import 1994, fordelt på lande

Sverige	1264
Finland	710
Polen	125
Norge	50
Baltiske lande	48
Rusland	42
Andre	20

To tredjedel af importen er fyr, og en tiendedel er noteret som gran. Hertil kommer en større mængde blandet nål, hvor der også er en væsentlig andel fyr og gran (se figur 1).

Der foreligger endnu ikke hugsttal for 1994, men i 1993 blev der i de danske skove hugget 450.000 m³. Den danske hugst kan altså kun dække omkring 15% af forbruget af trælast.

Den danske nåletræhugst har været jævnt faldende siden 1988. Derfor har de danske savværker suppleret indkøbene i de danske skove med import - se figur 2. Til figuren bemærkes at tallene omfatter alle former for rundtræ, altså også cellulosetræ.

Kilder:

Træ og industri 4/95

Skoven 2/95

Figurer: Danske Skoves Handelsudvalg

Kilder til artikler og figurer er Danmarks Statistik

FRØRUP SKOVGRØFTE-

Service

ER det tiden at få rensset skovgrøfterne eller gravet nye?
Tag en snak med din skovfoged der sikkert kender os?

Hvis ikke - så ring og få et tilbud.

Det rigtige materiel og 10 års erfaring giver skånsom oprensning for skoven.

H.C KJÆR

Vestermarksvej 3, Frørup, 6070 Christiansfeld
Tlf. 74 56 83 54 - Biltlf. 30 74 23 54
(træffes bedst efter kl. 18)

Vi bruger Uporen
plastrør til
overkørsler.

Overskud på 12 mio. kr

Hedeselskabet fik som helhed et overskud efter skat på 11,7 mio. kr i 1994. Resultatet af den ordinære drift - før ekstraordinære poster - blev 17,2 mio. kr. I forhold til 1993 blev indtjeningen væsentligt forbedret i alle divisioner samt de fleste af datterselskaberne og de associerede selskaber.

Driftsresultatet betegnes som tilfredsstillende af bestyrelsen og blev godkendt af repræsentantskabet på årsmødet den 8. maj.

Koncernens omsætning blev på 644 mio. kr - 96 mio. kr mere end året før. Der har især været vækst i Skov- og Landskabsdivisionen, Handelsdivisionen samt datterselskaberne Silvatec Skovmaskiner og det tyske handelsselskab Heidegesellschaft Forstprodukte und Geräte.

Koncernens eksport er steget med 69 mio. kr til 226 mio. kr - svarende til 35% af den totale omsætning.

På skovbrugsområdet var 1994 præget af en stigende efterspørgsel

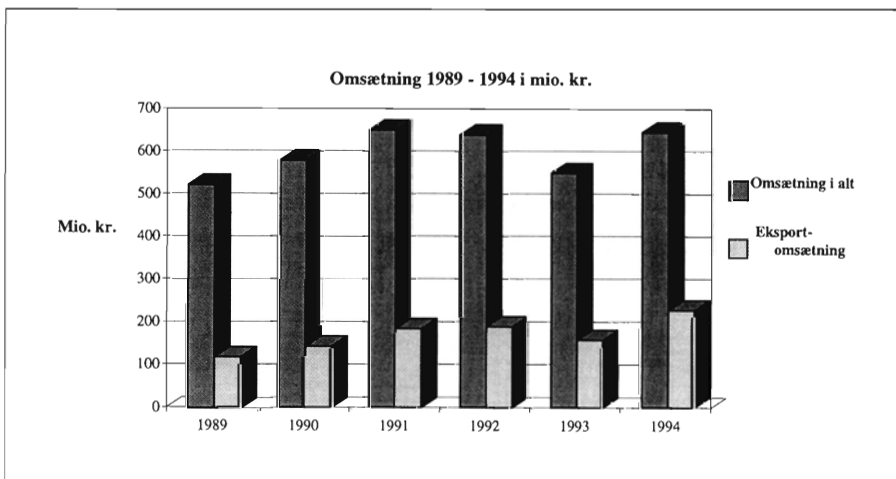
efter stort set alle råtræprodukter, og det førte i løbet af året til flere store prisstigninger. Dermed blev det attraktivt at gennemføre udskudte tyndinger og andre arbejdsopgaver, og det gav øget aktivitet i Skov- og Landskabsdivisionen og Handelsdivisionen.

Hedeselskabet forventer at det økonomiske opsving fortsætter gennem hele 1995 til gavn for alle selskabets divisioner. På koncernbasis forventes et resultat for 1995 der bliver af næsten samme størrelse som 1994. Dog kan en fortsat uro omkring den svenske krone påvirke forventningerne negativt på grund af selskabets store eksport af træ til Sverige.

Kilde: Pressemeddelelse 7.4.95

I det næste nummer af Skoven følger en uddybende omtale af Hedeselskabets regnskab og årsberetning, især på skovområdet.

Red.

Specialist i skovgrøfteoprensning

27 års erfaring

NYHED
også med
skrånstillelige larvebånd

Specialmaskiner til afretning af vejrabatter og grubning.

Brdr. Svanebjerg

Leestrup . 4733 Tappernøje
Telf. 53 82 53 77 - 53 82 54 25

Det gensidige forsikringselskab
DANSK PLANTAGEFORSIKRING
forsikrer mod brandskader i skove og plantager.

Genplantningsforsikring

dækker udgiften til oprydning og genplantning af brændte arealer. Forsikringen kan tegnes i følgende klasser med angivelse af årlig præmie og maksimumserstatning pr ha gældende for private skove og plantager:

Klasse	Årlig præmie	Maks erstatning pr. ha
5	2,40 kr	12.000 kr
6	3,60 kr	18.000 kr
7	4,80 kr	24.000 kr

For offentlige skove og plantager udgør erstatningen det halve af de anførte værdier. Mod betaling af dobbelt præmie kan off. plantager også opnå den maksimale erstatning.

Mindste årlige præmie pr. forsikring: 100 kr.

Indskud ved forsikringstegning 10 kr. pr. ha - dog mindst 100 kr.

Genplantningsforsikringen kan suppleres med en

Træværdiforsikring

der erstatter den brændte bevoksnings træværdi, dog maks. 25.000 kr. pr. ha. Årlig præmie for private skove og plantager 6 kr. pr. ha. offentlige skove og plantager halv erstatning eller fuld erstatning mod en årlig præmie på 12 kr. pr. ha.

Forsikringsbestemmelser og anmeldelsesblanket fås ved henvendelse på selskabets kontor.

Dansk Plantageforsikring

Gl. Randersvej 2
8800 Viborg
Tlf. 86 67 14 44
Mandag-fredag 10-12

Arborea Dania
Dansk Planteproduktion A/S

Ribevej 47
DK-8723 Løsning

Tel. 75 65 12 11
Fax 75 65 05 75

TRYGHED

er at sikre sig planter
fra Arborea Dania

Effekt	Forhandlet	Offentliggjort	Gældende fra	Næste forhandling
Bøg				
Kævler	12.12.1994	Skoven-Nyt 45/94*	12.12.1994	
Bundgarnspæle	15.06.1993	Skoven Nyt 33/93	15.06.1993	
Eg				
Kævler	08.09.1994	Skoven-Nyt 35/94	08.09.1994	
Bundgarnspæle	15.06.1993	Skoven-Nyt 33/93	15.06.1993	
Ask				
Kævler	08.09.1994	Skoven-Nyt 35/94	08.09.1994	
Bundgarnspæle	15.06.1993	Skoven-Nyt 33/93	15.06.1993	
Ær				
Kævler	12.12.1994	Skoven-Nyt 45/94*	12.12.1994	
Andet løv				
Kævler		Skoven-Nyt 25/94*	20.06.1994	
Nåletræ				
Uafk. tømmer vest	07.04.1995	Skoven-Nyt 17/95	08.04.1995	
Uafk. tømmer øst	18.04.1995	Skoven-Nyt 18/95	19.04.1995	
Korttømmer	08.05.1995	Skoven-Nyt 21/95*	09.05.1995	
Emballagetræ	08.05.1995	Skoven-Nyt 21/95*	09.05.1995	
Lameltræ	07.04.1995	Skoven-Nyt 17/95	11.04.1995	
D.K.I.-Træ	18.04.1995	Skoven-Nyt 18/95	19.04.1995	
Impr.master mv.	07.04.1995	Skoven-Nyt 17/95	08.04.1995	
Novopan-træ	09.01.1995	Skoven-Nyt 2/95	09.01.1995	
Brænde		Skoven-Nyt 25/94*	20.06.1994	
Pæle, lægter		Skoven-Nyt 25/94*	20.06.1994	

* Grønne priser. Redaktionen afsluttet 09.05.1995. Skoven-Nyt 33/93 er et hæfte på 20 sider.

MARTS 1995

Marts gav en nedbør på en tredjedel mere end det normale, især i Jylland, mens Øerne fik stort set en normal nedbør. Det meste faldt i uge 9 og 11. Temperaturen har som helhed været tæt på normalen for perioden 1981-93. Der er målt 1-3 graders frost i alle uger; i uge 13 dog ned til 4-7 graders frost mange steder. De højeste temperaturer blev 10-12 grader, især lunt i uge 12.

April har indtil den 24. budt på en nedbør svarende til det normale for hele måneden (41 mm), især øst for Storebælt. Mest kom der i uge 14. Temperaturen har været jævnt stigende gennem måneden, en smule under normalen. Der har været frost ned til 2-4 grader mange steder i uge 14, men i de to næste uger kun ned til 1-1,5 graders frost især i Jylland. I uge 16 blev det sommervarme med maksimum på 20-22 grader overalt (bortset fra kyststationerne), højest i Sjælls-mark ved Hørsholm med 23,7 grader.

Amt	Marts		1/4-24/4
	Målt	Normal	Målt
Nordjyllands	59	44	31
Viborg	67	48	32
Århus	61	42	33
Vejle	69	53	27
Ringkøbing	87	53	37
Ribe	77	54	39
Sønderjyllands	78	52	36
Fyns	53	41	30
Vestsjællands	35	38	50
Nordøstsjælland	36	39	57
Storstrøms	31	37	45
Bornholms	30	40	40
Lands gennemsnit	61	46	37

PETER SCHJØTT'S Planteskole

Hedegårdvej 5, 7361 Ejstrupholm, tlf. 75 77 25 52, fax 75 77 31 34

Planter til: Pyntegrønt & juletræer, skov, læ & vildt

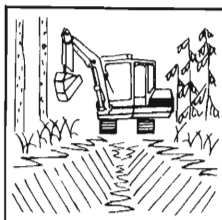
Samarbejde; at yde service og kvalitet til gengæld for rettidig besked om mængde, proveniens og levering.

GRØFTER!

30 27 49 47

Den direkte forbindelse til perfekt grøftearbejde.

Lille effektiv maskine. – Skovl med anlæg til almindelige grøfter. – Rabatskovl til dybe grøfter samt grøfter i blødt terræn. – Desuden skovle på 300, 360, 500 og 1600 mm. – Til dræn, vand og planering!

- Gravning af nye grøfter
- Gravning til vandrør
- Nedlægning af rør i overkørsler
- Rensning af grøfter
- Gravning til dræn
- Planering af mindre veje samt spor

**HØJ KVALITET
FAST METERPRIS**

ANBÆKVEJ 10
8450 HAMMEL - 86 96 29 10
BIL TLF. 30 27 49 47

ENTREPRENØR

JOHAN PEDERSEN

Temperatur°C	Marts		3/4-24/4
	Målt	Normal	Målt
Middel	2,9	2,7	5,4
Absolut min.	-4,7		-1,1
Absolut max.	10,2		19,7
Antal soltimer	114	113	121
Antal frostdøgn	11,4	15	4,8
Antal graddage	439	443	244

Vindstyrke hyppighed, %, større end eller lig

	Målt	Normal	Målt
Styrke 6 (hård vind)	38	10	17
Styrke 8 (hård kuling)	4	1	2
Styrke 10 (storm)	0	0	0
Hyppigste vindretninger	W,SE	E,W	W

NYT OM FSL

De sidste forberedelser til indvielsen af det nye byggeri i Hørsholm.

Egetræ på Kongevej

Det nye forskningscenter i Hørsholm - der skal rumme Forskningscentret for Skov & Landskab (FSL) samt dele af skov- og landskabsforskningen på Landbohøjskolen - er nu så godt som færdigt.

Det nye byggeri ligger ud til Hørsholm Kongevej, der forbinder Holte og Hørsholm. I forbindelse med det nye byggeri er der anlagt en rundkørsel på Kongevejen. Denne rundkørsel er blevet særlig markant efter at der blev plantet et egetræ inde i midten den 4. maj 1995.

Egetræet er omkring 25 år og 6 m højt. Det stammer fra Sjælsmark-Høvelte Kaserne, og for at sikre sig at det vokser godt er der tilkørt adskillige vognlæs jord fra samme sted som træet er hentet.

Rundkørslen er anlagt for at fordele trafikken til FSL og til „Forskningscentret i Hørsholm“ (der ligger på den anden side af vejen og ikke har noget at gøre med FSL). Og samtidig tvinges trafikken til at nedsætte hastigheden i forbindelse med at vejen svinger.

Egetræet gør det let at finde det nye center for skov og landskabsforskning. Kommer man sydfra ad Helsingør motorvejen, vælges afkørsel 10 (Hørsholm S), og der drejes til højre på vej 229. Efter knapt 1 km kommer rundkørslen hvor der drejes *til højre* - byggeriet ses lige øst for vejen.

Bemærk at vælger man den tredje vej i rundkørslen - mod vest - kommer man til „Forskningscentret ved Hørsholm“. På Kongevejen findes der flere steder skilte som viser af til „Forskningscenter“ - som man altså *ikke* skal følge når man skal ind og snakke skovforskning.

Kommer man fra Helsingør vælges afkørsel 9, herefter køres ad vej 207 mod Rungsted, og efter 1 km til højre ad vej 229. Efter 1 km følger rundkørslen (hvor man altså vælger afkørslen *mod venstre*).

Indvielse og adresse

Den officielle indvielse af skovforskningens nye domicil sker som tidligere

Egetræet står nu midt i rundkørslen og markerer hvor der køres fra til det nye center for skov- og landskabsforskning.

Byggeriet ses tydeligt ude fra vejen. Parkeringspladsen foran indgangen skal tilplantes med eg og vedbend. (Fotos optaget den 4. maj, inden håndværkerne var blevet helt færdige).

meddelt mandag den 29. maj kl. 16.30-18. Alle er velkomne.

Den nye adresse er: Hørsholm Kongevej 11, 2970 Hørsholm. Telefon: 45 76 32 00, fax 45 76 32 33.

FSL's kontor i Vejle (Haraldskær) har uændret adresse. Det samme gælder KVL's adresser på Frederiksberg (og Arboretet som ligger på Kirkegårdsvej i Hørsholm, et stenkast fra det nye byggeri).

Indflytningsgave

Som nævnt i Skoven 3/95 har Forskningscentret ønsket sig planter i indflytningsgave, og der er allerede modtaget mange store og små gaver. Men alle

bidrag som modtages inden indvielsen kan nå at komme med på sponsorlisten.

Ønskelisten omfatter to forskellige planter der skal pynte på omgivelserne:

- Egetræer (4 meter høje med klump) à 900 kr.
- Vedbend (tilplantning af 1 m²) à 100 kr.

Indflytningsgaver kan afleveres ved indbetaling af det beløb man ønsker at give planter for, på giro 7 00 77 44, mærket indflytningsgave og afsender. Så vil gaven være leveret og plantet ved indvielsen og være mærket med giverens navn.

sf

Valmets traktorer og skovmaskiner passer på miljøet og de danske skove

Valmet 820

Valmet 901

Skovens
mange opgaver
kræver materiel,
man kan stole på.

Med Valmets alsidige
skovmaskiner og
skovtraktorer er
du godt rustet til at
klare opgaverne.

Valmet 6400

SISU Valmet

Sisu Maskin A/S · Ambolten 22 · 6000 Kolding · Tlf. 75 53 90 00